

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Teologická fakulta

Katedra etiky, psychologie a sociální práce

Bakalářská práce

FELINOTERAPIE V DOMOVECH PRO SENIORY

Vedoucí práce: PhDr. Lenka Motlová

Autor práce: Tereza Marková

Studijní obor: Sociální a charitativní práce

2018

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury. Prohlašuji, že, v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění, souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 28. 3. 2018

.....

Tereza Marková

Poděkování

Ráda bych poděkovala paní PhDr. Lence Motlové za odborné vedení mé bakalářské práce a především za aktivní zájem a za poskytnuté rady a zkušenosti. Dále poděkování patří všem účastníkům rozhovorů za ochotu a čas při zpracování výzkumné části bakalářské práce. V neposlední řadě bych ráda poděkovala své rodině za trpělivost a za dodávání energie k psaní bakalářské práce.

OBSAH

ÚVOD.....	6
1 ZOOTERAPIE.....	8
1.1 DEFINICE ZOOTERAPIE A JEJÍ DALŠÍ DĚLĚNÍ.....	9
1.2 METODY ZOOTERAPIE.....	10
2 FELINOTERAPIE.....	12
2.1 ÚVODEM O FELINOTERAPII	12
2.2 FELINOTERAPIE V ČESKÉ REPUBLICE	13
2.3 VÝBĚR VHODNÉ TERAPEUTICKÉ KOČKY	14
2.4 TECHNIKY FELINOTERAPIE A VYUŽÍVÁNÉ POMŮCKY.....	16
2.5 FINANCOVÁNÍ FELINOTERAPIE	17
2.6 KONTRAINDIKACE FELINOTERAPIE.....	17
3 STÁŘÍ A SOCIÁLNÍ PRÁCE	18
3.1 DOMOV PRO SENIORY	19
3.2 KVALITA POSKYTOVANÝCH SLUŽEB	20
4 CÍL PRÁCE	22
4.1 FORMULACE PROBLÉMU	22
4.2 CÍL PRÁCE	22
4.3 VÝZKUMNÉ OTÁZKY	23
4.4 OPERACIONALIZACE POJMŮ	23
5 METODIKA VÝZKUMU.....	24
5.1 POUŽITÉ METODY A TECHNIKY VÝZKUMU	24
5.2 CHARAKTERISTIKA ZKOUMANÉHO SOUBORU	24
5.3 REALIZACE VÝZKUMU.....	25
6 VÝSLEDKY	26
6.1 VÝSLEDKY ROZHOVORŮ – klienti domova pro seniory.....	26

6.1.1 IDENTIFIKAČNÍ ÚDAJE	26
6.1.2 INFORMOVANOST.....	26
6.1.3 PŘÍNOS FELINOTERAPIE.....	28
6.1.4 PRŮBĚH FELINOTERAPIE	33
6.2 VÝSLEDKY ROZHOVORU – felinoterapeutka.....	35
6.2.1 FELINOTERAPIE V DOMOVĚ PRO SENIORY	42
6.2.2 VZDĚLÁNÍ A KURZY.....	43
6.2.3 PRŮBĚH POSKYTOVÁNÍ	43
6.2.4 PŘÍNOS FELINOTERAPIE.....	44
6.2.5 STANDARDY KVALITY	45
6.2.6 PŮSOBNÍ FELINOTERAPIE	45
7 DISKUSE.....	47
ZÁVĚR	50
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	51
SEZNAM PŘÍLOH.....	56
PŘÍLOHY	57
ABSTRAKT	69
ABSTRACT.....	70

ÚVOD

Když nastal ten nezapomenutelný čas, kdy jsem stála před důležitým rozhodnutím, ba i dokonce životním rozhodnutím, a to na jaké téma budu psát svou bakalářskou práci, dlouho jsem neváhala. Chtěla jsem psát o takové problematice, která dokáže spojit můj největší osobní zájem, koníček s informacemi, které se mi dostávaly tři roky na této fakultě. Spojit lásku ke zvířatům, kočkám, s prací v zařízeních v sociálních službách. Ano, jde to! Název mé bakalářské práce je Felinoterapie v domovech pro seniory.

Každý z nás hledá svou cestu životem, svoji kariérou, svým přístupem k lidem a okolnímu světu. Mně se líbí cesta, která mi pomáhá lépe spolupracovat s lidmi, informovat je o možnosti léčit se dotekem, pohlazením, příjemným pocitem, navázat důvěru a pomoci najít ztracenou jistotu. To vše dokáže nabídnout terapie prováděná za přítomnosti koček. Senioři, kteří mohou být často osamoceni v domovech pro seniory, rádi využívají možnosti felinoterapie a jsou viditelné kladné reakce na danou léčbu. Nejenom léky, obvazy a další vymoženosti moderní medicíny umí léčit. Samotní zdravotníci říkají, že největší lék je úsměv a přítomnost blízkých, a myslím, že tyto požadavky na udržení psychické pohody může slíbit i terapie, kterou popisují ve své práci.

Felinoterapie je terapeutická disciplína, která je málo popsána. Bylo velmi náročné sehnat v Jihočeském kraji pracovníky, kteří se této problematice věnují. Napsala jsem do všech domovů pro seniory v Jihočeském kraji a až mezi posledními odpověďmi ve mně svítila naděje. Se zooterapií se můžeme nyní setkat již poměrně často, avšak pouze se zaměřením na psy, tedy takzvaná canisterapie. Zooterapie je ve světě ve velkém rozmachu, nevyjímaje Českou republiku. Zdravotnické či sociální zařízení nejčastěji uvádějí, že používají terapii se psy nebo s malými zvířaty – morče, králík, potkan. Využití koček není zatím příliš známé. V posledních letech se rozvíjí i nové druhy zooterapie, např. farmingterapie, terapie s hospodářskými zvířaty. Velice oblíbený druh terapie se zvířaty je hiporehabilitace, léčba za pomoci koně. Ve své bakalářské práci se zaměřuji pouze na felinoterapii, terapii kočkami.

"Záleží mi na tom, aby u nás každý člověk mohl žít v ovzduší důvěry, vzájemné solidarity a tvořivé činnosti. K tomu je třeba měnit poměry ekonomické i politické. Tvořiví lidé u nás vřdycky žili, jenom to neměli a nemají lehké. Je to naše společná práce a nikdo ji za nás neudělá. Možná právě teď přišel čas pokusit se věci měnit. Změna je možná, je

v každém z nás. Držme si palce." (Fischerová, 1994) Úryvek z knihy paní Fischerové ve mně vyvolává pocit, že by každý sociální pracovník mohl smýšlet nad změnami, které by byly nápomocné pro zkvalitnění péče v domovech pro seniory. Kdo si vyzkouší aplikovat felinoterapii a uvidí jedinečné a neopakovatelné reakce klienta, přestane se stavět zády k novým směrům terapie.

Na felinoterapii, terapii kočkami, se mi velice líbí, že plní funkci realizační, neboli dovoluje celému multidisciplinárnímu týmu v domovech pro seniory rozvíjet nové možnosti v sociální i ošetrovatelské péči a posiluje tak i osobní realizaci zaměstnancům. Terapie napomáhá zlepšení kvality života seniorů, kteří jsou umístěny do domova pro seniory. Dále je velice zajímavé, že felinoterapie se může spojovat s dalšími druhy terapií, které následně pomáhají nejenom klientům v domovech pro seniory. Jedním příkladem spojení dvou terapií je felinoterapie s bazální stimulací, což je koncept, který napomáhá ke zlepšení vnímání vlastního těla a svých tělesných hranic. Základními rysy, tohoto ošetrovatelského multisenzorického směru, je pohyb, komunikace a vnímání. Spojení těchto terapií se využívá na odděleních dlouhodobě intenzivní ošetrovatelské péče. Nejenom v zařízení sociálních služeb může felinoterapii pomáhat, je všestranná, přizpůsobivá.

Po prozkoumání teoretických informací o felinoterapii, současném výzkumu v oblasti zooterapie a propojení dané terapie s možností aplikování na klienty v domovech pro seniory, jsem našla spoustu otázek, na které bych ráda znala odpověď. Tyto otázky jsem si poté stanovila jako výzkumné. Ve své bakalářské práci se budu zajímat o celkový průběh felinoterapie v domovech pro seniory a také o zapojení sociálních pracovníků do zooterapie, respektive felinoterapie. Dále budu sledovat zpětnou vazbu a reakce klientů během a po návštěvě terapeutky. Zajímat se budu i o to, zda ve svých standardech zmínilo pracoviště vykonávanou felinoterapii. Jako výstup své práce, bych ráda zpracovala informační nástěnku, ve které popisují důležité údaje o felinoterapii. Nástěnka bude umístěna v domově pro seniory, ve kterém jsem prováděla rozhovory s klienty o terapii. Nástěnka je doplněná fotografiemi, které jsem získala při návštěvě domova pro seniory a také felinoterapeutky.

1 ZOOTERAPIE

Na začátku své bakalářské práce bych chtěla, pro lepší srozumitelnost a orientaci v dané problematice věnovat prostor pro seznámení s termíny jako je zooterapie, jejímu vzniku a historii, dále pak terminologii, kde budou vysvětleny definice dle zvířecích druhů využívaných pro terapii a metod, které zooterapie využívá.

Z historického hlediska můžeme hodnotit vývoj zooterapie takto. Lidé využívali zvířata pro nejrůznější druhy pomoci již odpradáвна, dalo by se říci, že pomoc zvířete člověku je stejně stará jako ochočení zvířat neboli domestikace. Zde ještě samozřejmě nemůžeme hovořit o zooterapii, jak ji známe dnes, ale zvířata v životě člověka hrála vždy významnou roli. Dříve bylo důležité žít v těsném soužití se zvířetem hlavně kvůli přežití, ale člověk brzy přišel na to, že zvíře mu dává mnohem víc než jen ochranu. Kromě fyzického působení, čímž míním například teplo, které vyzařují, nebo léčivou funkci slin, můžeme hovořit i o psychologických účincích, jako aktivace pozitivních citů, antidepresivní a antistresové působení. Toto se však nejvíce uplatňuje až v dnešní době. Avšak i v minulosti můžeme najít zmínky o záměrném užívání zvířete pro léčebnou moc. „*Historicky zaznamenáno je terapeutické nasazování zvířecích pomocníků v řadě léčebných zařízení: v Belgii (Gheel) je známo od 8. do 9. století jako doplňková terapie zdravotně postižených, v Anglii od 18. století fungoval quakery založený ústav pro duševně nemocné (klinika York Retreat v Yorkshiru), kde pacienti obstarávali zahrádku a malá zvířata (králíci, drůbež). V 19. století vzniklo v německém Bethelu centrum pro epileptiky, které od svého počátku využívalo léčebných sil psů, koček, ovcí a koz, později i ptáků a koní.*“ (Lacinová, 2007: 27 - 28)

Od 2. světové války byla snaha o zařazení zvířat do klinické psychologie. Toto úsilí dovršil však až psychiatr Boris M. Levinson, když v 70. letech při své práci vypožoroval, že přítomnost svého psa pomáhá dětem s poruchami komunikace v procesu terapeutické léčby. V roce 1969 Levinson přišel s hypotézou, že zvíře není přímo lékem, ale představuje *sociální katalyzátor*, který umožňuje kontakt a zahajuje komunikaci (srov. Klech, 2014: 451).

Dalším důležitým mezníkem bylo dle Pavla Klecha (2014) založení mezinárodní asociace organizací zabývajících se humánně-animálními interakcemi IAHAIO (International Association of Human-Animal Interaction Organizations). Členem této mezinárodní

organizace je také i Česká Republika. V roce 1990 představila organizace Delta Society vypracované standardy, ve kterých poukazovala na pozitivní výsledky interakcí člověka se zvířetem, s cílem začlenit zvířata do léčebných a rehabilitačních procesů (srov. Nerandžič, 2006: 24 – 25). Organizaci Delta Society naleznete již pod novým názvem, a to Pet Partners.

1.1 DEFINICE ZOOTERAPIE A JEJÍ DALŠÍ DĚLĚNÍ

Zooterapii můžeme definovat hned podle několika kritérií. Obecně lze zooterapii definovat jako „...*pozitivní až léčebné působení zvířete na člověka. Ať už nám jde o zlepšení paměti, motoriky, komunikace nebo zmírnění stresu, je zde zvíře vždy v roli prostředníka.*“ (Freeman, 2007: 30) Terapie zahrnuje vědomě plánované pedagogické, psychologické a sociálně-integrativní činnosti se zvířaty. Tato terapie je vhodná pro děti, dospívající i dospělé. Užitečná je i pro lidi s omezením v kognitivní, sociálně-emocionální a motorické oblasti či s poruchami chování. Obsahuje také preventivní a rehabilitační prvky a opatření podporující zdraví. Tato terapie může být aplikována jak pro jednotlivce, tak ve skupinách (srov. ESAAT, 2012). Johannes Odendaal (2002: 52) popisuje potřebu pozornosti a terapie. Terapeutická činnost za pomoci zvířete je účinná a potřebná zejména mezi členy společnosti, které označuje jako „slabší“. Jedná se o „*osoby fyzicky a mentálně hendikepované, sociálně nedostatečně adaptované, chronicky nemocné, osamocené, emocionálně narušené, osoby ve výkonu trestu odnětí svobody, drogově závislí, staří lidé a děti.*“ (Odendaal, 2002: 52)

Už jen přítomnost živého zvířete napomáhá k psychické pohodě, avšak chceme-li účelněji působit na zlepšení psychického stavu člověka, kontakt se zvířetem je praktikován s určitým cílem a zaměřením (srov. Klech, 2014: 449). Podle profesora PhDr. Rudolfa Kohoutka, CSc. je animoterapie léčba pomocí zvířat, která zahrnuje péči o ně, dotýkání se zvířete, hlazení, kontakt a komunikaci přes zvíře, které je pro terapii speciálně vycvičené (srov. Klech, 2014: 450).

„*Obecné cíle této terapie jsou: 1. znovu vybudovat a udržet tělesné, kognitivní a emocionální funkce, 2. podporovat schopnost a připravenost vykonávání různých aktivit a jednání 3. být součástí a podporovat jednání v každodenních životních situacích, 4. zlepšovat subjektivní pocit pohody, čímž by mělo být dosaženo toho, aby každý člověk mohl odpovídat svým schopnostem konat a zúčastňovat se či se podílet na situacích v nejrůznějších životních oblastech.*“ (ESAAT, 2012)

Dalším kritériem, podle kterého lze zooterapii definovat, je zvířecí druh. Pro zooterapii lze využít celou škálu zvířat, avšak v české literatuře spatřujeme jen jednu jedinou souhrnnou klasifikaci (srov. Klech, 2014: 452). Michaela Freeman popisuje rozdělení terapie za pomoci zvířete do těchto odvětví: canisterapie (zooterapie za použití psa), felinoterapie (využití kočky), hiporehabilitace (použití koně v rámci rehabilitace), delfinoterapie (využití delfina pro terapeutické účely), ornitoterapie (využití ptactva). A dále přesně nespecifikované druhy jako například: terapie za použití malých domácích zvířat, terapie pomocí hospodářských zvířat, využití volně žijících zvířat, využití exotických zvířat (například v zoologické zahradě apod.) (srov. Freeman, 2007: 31 - 32).

1.2 METODY ZOOTERAPIE

Animal Assisted Intervention (AAI)

Od roku 2014 jsou dle dokumentu organizace IAHAIO s názvem White Paper rozděleny metody zooterapie novým způsobem. Všechny metody, tedy AAA, AAT i AAE, nově spadají pod jednu, která nese název Animal Assisted Intervention (AAI). Tato metoda také zahrnuje krizovou intervenci za pomoci zvířete, která je popsána níže (srov. Dr. Jegatheesan, 2014: 6).

Intervence za využití zvířete je metoda, která spočívá v cíleném a strukturovaném zahrnutí zvířete či jeho přítomnosti při intervenci směřované ke zlepšení zdraví, edukaci či při humanitně založených službách, například sociální práci, a vede k terapeuticky zaměřeným ziskům u lidí. Tato intervence je založená na týmu ve složení člověk a zvíře (srov. Dr. Jegatheesan, 2014: 5).

Animal Assisted Activities (AAA)

Tato metoda je definována jako aktivity za pomoci zvířete. Jedná se o plánované a cíleně zaměřené aktivity, které jsou neformální. Tato metoda je prováděna formou návštěv týmu ve složení člověk-zvíře za účelem motivace a edukace (srov. Dr. Jegatheesan, 2014: 5). Nejvíce se využívá v pobytových zařízeních, kterými jsou domovy pro seniory, či pro osoby se zdravotním postižením a také v dětských domovech. Cílem těchto aktivit je aktivizace klientů, nejedná se zde přímo ještě o terapii, ale o zapojení pasivních klientů, zlepšení atmosféry v kolektivu, odstraňování stresu a napětí. Díky zapojení zvířete do aktivit se přirozeně zlepšuje pohyblivost klientů a jejich sociální dovednosti. Pro AAA se využívá nejvíce hlazení zvířete, péče o něj, hry (srov. Freeman, 2007: 32 – 33).

Animal Assisted Therapy (AAT)

Zde hovoříme o terapii za pomoci zvířete. Jedná se o záměrný, plánovaný a strukturovaný kontakt mířící k zlepšení fyzického stavu klienta, kognitivních a sociálně-emocionálních funkcí a také ke zlepšení chování za přítomnosti profesionála, tedy terapeuta. Tato metoda obnáší také dokumentaci o průběhu terapie (srov. Dr. Jegatheesan, 2014: 5). Největší uplatnění má u klientů s tělesným, mentálním či kombinovaným postižením. Jako cíl si AAT bere rozvoj a léčbu klienta. Mezi klasické techniky se řadí hlazení a péče o zvíře, polohování a hry, které klienta rozvíjejí. Jde zde především o cílený rozvoj komunikace, paměti, řeči atd. (srov. Freeman, 2007: 33 – 34).

Animal Assisted Education or Animal Assisted Pedagogy (AAE)

Při vzdělávání za pomoci zvířete se opět jedná o cíleně zaměřenou, plánovanou a strukturovanou intervenci za přítomnosti pedagogického personálu. Záměrem tohoto vzdělávání je podpora prosociálního chování a zlepšení kognitivních funkcí. Zlepšení studentů je mapováno a zapsáno v příslušné dokumentaci (srov. Dr. Jegatheesan, 2014:5). Tuto metodu je vhodné využít pro klienty s poruchami učení či chování. Pracovníci při tomto způsobu vzdělávání používají zvířata jako asistenty a prostředníky při výuce. Jsou také zapojováni do her pro rozvoj komunikace, motoriky a motivace (srov. Freeman, 2007: 34 – 35).

Animal Assisted Crisis Response (AACR)

Krizová intervence za pomoci zvířete. Tato metoda poukazuje na přirozený kontakt zvířete s člověkem, který se právě nachází v krizové situaci a snaží se zmírňovat stres a napětí, které si krize připisují. Klienty mohou být osoby nacházející se v jakékoliv krizové situaci – oběti katastrof, násilí, dopravních nehod apod. Jedná se o speciální odvětví zooterapie, tudíž pracovník musí být připraven na nečekané situace a stresem ovlivněné abnormální reakce ze strany klientů. Je důležité, aby pracovník byl proškolen a věděl, jak se při náročných situacích zachovat, a také aby svou práci nebránil ostatním složkám záchranného týmu v práci. Typickými technikami jsou empatie, hry, hlazení zvířete, tašky s drobnostmi a hračkami, a především motivace ke komunikaci (srov. Freeman, 2007: 35).

2 FELINOTERAPIE

2.1 ÚVODEM O FELINOTERAPII

Abychom správně porozuměli výrazu, je dobré si vysvětlit původ slova. Felinoterapie vznikla složením ze dvou slov. A to z latinského slova Felis (kočka) a terapie. Spojením těchto slov nám tedy vzniká pojem felinoterapie, neboli terapie za využití kočky. Dle Hypšové si felinoterapie zakládá na pozitivní interakci mezi člověkem a kočkou za účelem zlepšení zdravotního i psychického stavu klienta (srov. Klech, 2014: 489).

„Terapie zahrnuje vědomě plánované pedagogické, psychologické a sociálně-integrativní činnosti se zvířaty pro děti, dospívající a dospělé, stejně jako pro starší lidi s omezením v kognitivní, sociálně-emocionální a motorické oblasti, s poruchami chování. Obsahuje také preventivní a rehabilitační opatření a opatření podporující zdraví. Tato terapie může být aplikována jak pro jednotlivce, tak ve skupinách.“ (ESAAT, 2012) Tato definice zooterapie výstižně popisuje i proces felinoterapie.

Nejčastěji se setkáme s formou AAT (Animal Assisted Therapy) či AAA (Animal Assisted Activities). Avšak správně by se mělo jednat pouze o AAT, tedy zooterapie za použití kočky. Postupem času se však o felinoterapii hovoří při jakémkoliv využití kočky (srov. Kohoutová, Gardiánová, 2013).

V České Republice je nejčastější formou návštěvní program, kdy do zařízení dochází pravidelně felinoterapeutický tým, ve složení kočka a chovatel, dále tento tým mohou doplňovat pracovníci z řad odborníků jako například lékař, psycholog, fyzioterapeut, sociální pracovník. Felinoterapie se dále také mohou účastnit pracovníci zařízení, dobrovolníci či rodinní příslušníci (srov. Elichová, 2017: 156). Terapie může probíhat skupinovou, či individuální formou. Obecně platí, že individuální terapie se volí v případě plně imobilních klientů, kdy kočka dochází přímo na pokoj seniora. V případě skupinové terapie jsou klienti vybíráni vedením zařízení podle zdravotních možností a uzpůsobivosti a po vzájemné domluvě (srov. Holczerová, 2013: 89).

„V zařízeních dlouhodobé péče redukuje kočka pocit osamělosti, zvyšuje aktivitu lidí a pomáhá navazovat nové kontakty s lidmi, je prokázáno, že v zařízení ve kterém se nachází kočka, se klienti cítí méně osaměle.“ (Banks, Banks, 2002) Kočka také může nově příchozímu klientovi usnadnit adaptaci na zařízení, její přítomnost také zlepšuje komunikaci mezi klienty a může také pomoci zapomenout na vlastní bolesti a problémy

(srov. Prosser et coll., Staiger, 2008). Proto má felinoterapie pozitivní vliv právě v domovech pro seniory, kde se klienti často cítí osamoceni. Přítomnost kočky jim může evokovat vzpomínky na domov, kde například své zvíře měli, nebo je také předmětem konverzace, kdy i nekomunikativní klient se díky kočce může rozmluvit, nebo se o to alespoň pokusit.

Při výzkumu v italském domově pro seniory byla felinoterapie zavedena na tři a půl hodiny jednou týdně po dobu měsíce a půl. Tohoto výzkumu se zúčastnilo 28 seniorů a byl pozorován jejich psychický i fyzický stav. Zdravotní sestry uvedly, že nevyzporovaly za tuto dobu žádný významný rozdíl v příznacích geriatrické deprese, avšak krevní tlak se dosti výrazně snížil (srov. Cherniack, Cherniack, 2014).

2.2 FELINOTERAPIE V ČESKÉ REPUBLICĚ

Felinoterapii se v České republice začala věnovat V 90. letech 20 století paní Daniela Hypšová, která založila v roce 1995 Nezávislý Chovatelský Klub (NCHK) se sídlem v Mladé Boleslavi (srov. Elichová, 2017: 155). Postupem času nabírala felinoterapie oblíbenosti, avšak doposud není natolik známá jako například canisterapie. Některé rysy mají však tyto dvě terapie společné, a i proto je možné čerpat z pramenů canisterapie. NCHK v čele s paní Hypšovou zpracoval ojedinelou metodiku felinoterapie, která je uznávaná v celé Evropě. Tuto metodiku je možné nalézt na webových stránkách Nezávislého Chovatelského Klubu a je dobrou příručkou pro každého, kdo se o tuto formu zooterapie zajímá (srov. Nezávislý Chovatelský klub, 2017).

Chovatelé, kteří nejsou členy NCHK pracují nezávisle. Tito chovatelé mohou patřit buď do Sdružení chovatelů koček, které spadá pod FIFe (Fédération Internationale Féline), nebo jsou členy organizací, které ve svém působení mají zahrnutou zooterapii (srov. Hypšová, 2007: 263).

Napříč tomu, že v České republice má toto odvětví léčby pomocí zvířat krátkou dobu působnosti, české odborné společnosti se aktivně zapojují do výzkumů a jsou členy mezinárodních organizací (srov. Nerandžič, 2006: 27).

2.3 VÝBĚR VHODNÉ TERAPEUTICKÉ KOČKY

Pokud chceme vykonávat felinoterapii, je důležité se nejdříve pozastavit nad výběrem vhodné kočky. Nemusí se jednat pouze o šlechtěné druhy, ale zvíře musí mít splněné všechny požadavky, které si felinoterapie klade.

Ušlechtilá kočka v NCHK musí projít Zkušební řádem pro Návštěvní službu. To znamená, že se musí podrobit zkouškám, ve kterých prokáže svou uzpůsobilost pro výkon felinoterapie. Tyto testy má v České Republice dle svých stanov právo pořádat Nezávislý Chovatelský Klub. Tým ve složení chovatel a kočka, případně kočky, se před zkušební komisí podrobí pětistupňovému testu (srov. Hypšová, 2017). Pětistupňový test zahrnuje domácí prostředí, cizí vnitřní prostředí, venkovní prostor a také reakce na rušivý prvek, a to opět v domácím a venkovním prostředí, kterým může být například hluk, cyklista, chodec se psem apod. (srov. Hypšová, 2007: 264).

Avšak protože provozování felinoterapie není v České republice nijak právně ošetřeno, absolvování těchto zkoušek není povinné, ale výsledky testů jsou obecně uznávané kluby a organizacemi s podobnými cíli (srov. Nezávislý Chovatelský Klub, 2017).

Obecně je důležité, aby kočka byla přátelská k lidem, vyhledávala kontakt, byla nebojácná a mírumilovná (srov. Hypšová, 2007: 268). Kočka musí být plně socializovaná, to znamená, že v kritickém věku kotěte, mezi třetím až osmým týdnem života musí pobývat s lidmi a mít s nimi pozitivní zkušenosti a kladný vztah (srov. Kadlecová, 2015).

Samozřejmě kočka musí být plně zdravá, účelem terapie je zlepšení i zdravotního stavu klienta, tudíž je nepřípustné, aby byl senior od zvířete nakažen. Ale také se na úplné zdraví kočky dbá z hlediska nepřetěžování a pohody zvířete. Existují i choroby koček nepřenosné na člověka, ale práce s nemocným zvířetem nedává smysl, protože spokojená a zdravá kočka je zásadní (srov. Kadlecová, 2017).

Dále kočka musí mít platná všechna očkování proti vzteklině, rhinotracheitis, calciviru a panleukopenii. Samozřejmě jsou i odčervení a veškeré veterinární vyšetření a prohlídky, které se provádí dvakrát do roka (srov. Hypšová, 2007: 270). Od 1. ledna 2005 musí být všechna zvířata pracující v Návštěvní službě označena mikročipem. Pokud bychom chtěli felinoterapii provádět s kočkou z útulku, je to poněkud složitější, avšak ne nemožné. Je nutné, aby kočka byla otevřená lidem a měla s nimi již pozitivní zkušenost. Také je zapotřebí veterinární prohlídka a negativní výsledky testů na toxoplazmózu a onemocnění

jako jsou FIP - infekční zánět pobřišnice, FeLV - virus kočičí leukémie, FIV - virová imunodeficience neboli „kočičí aids“ (srov. Ježková, 2017). Dále také kočka z útulku musí projít karanténou, kterou stanoví veterinární lékař. Většinou se jedná o půlroční karanténu, kdy kočka nesmí vykazat žádné známky onemocnění (srov. Hypšová, 2007: 268).

Co se týče věkové hranice kočky pro vykonávání felinoterapie, zde nacházíme úskalí. V tomto tématu se názory jednotlivých autorů liší. Například Hypšová (2003) uvádí minimální věk kočky 1 rok a Kohoutová s Gardiánovou (2013) tvrdí, že využití kotěte je možné, avšak je zde riziko, kdy nejsou jasné jeho povahové vlastnosti.

Mezi nejčastěji používaná plemena se řadí Mainská mývalí, Ragdoll, Perská, Sibiřská a Siamská kočka, ale i obyčejná kočka domácí. (srov. Hypšová, 2007: 265 – 267). Kočka plemene Mainská mývalí (Maine Coon) je největší ze známých domestikovaných plemen, zvláště kocouři mohou v dospělosti dosáhnout váhy až přes 10 kilogramů. Dle Kohoutové a Gardiánové (2013) je důležité zvážit, zda a pro jaké klienty je toto plemeno pro svou velikost a hmotnost vhodné, je zde potřeba větší vybavení i prostor pro felinoterapii. Avšak pro svůj charakter jsou Mainské mývalí často využívány. Jsou to kočky s přátelskou, dobře naladěnou a vyrovnanou povahou. Vyznačují se huňatým ocasem, polodlouhou, avšak nenáročnou srstí a typickými „chomáčky“ srsti u uší (srov. Verhoef – Verhallenová, 2004: 135 – 137).

U plemene Ragdoll se autoři shodují, že svůj název nese právě proto, že při zvednutí připomíná hadrovou panenku. Je naprosto uvolněná a odevzdaná. Typický pro ni je klidný, člověku důvěřivý a poddajný charakter. Srst je jemná a příjemná na dotyk. Dle těchto informací je zřejmé, že plemeno Ragdoll je naprosto vhodné pro felinoterapii, která si žádá právě klidné, vyrovnané a důvěřivé kočky, které jsou navíc stresu odolné. Tím vším Ragdoll disponuje (srov. Verhoef – Verhallenová, 2004: 165 – 167).

Perská dlouhosrstá kočka je také častou volbou, taktéž pro svůj charakter. Peršanky se dožadují hlazení a rádo se jim dostává opečování. Jsou klidné, vydrží dlouhou dobu na stejném místě, nevyvede je z míry ani ruch v okolí. Jediné úskalí je zde jejich hustá srst. Ta je velice náročná na péči, avšak péče o srst k terapii s kočkou patří, ale to popíšeme podrobněji v podkapitole Techniky felinoterapie (srov. Verhoef – Verhallenová, 2004: 199).

Sibiřská kočka se podobá Mainské mývalí stavbou těla, srstí i charakterem. Je proto zřejmé že i Sibiřanka je vhodná pro felinoterapii. Také se jí líbí pozornost, hlazení a péče.

Toto plemeno je málo známé, avšak v České Republice je poměrně hojně chované (srov. Verhoef – Verhallenová, 2004: 145 – 147). Původem toto plemeno pochází ze států bývalého SSSR (srov. Říhová, 2007: 147).

Siamská kočka je specifická tím, že oproti ostatním plemenům je nesmírně společenská a dožaduje se pozornosti, ba ji přímo vyhledává. Ocení, když je hlazena a miluje mazlení, dokáže strávit dlouhý čas ležením na klíně člověka. Opět velice přínosné pro felinoterapii. Srst Siamky je velice krátká, avšak hedvábná a příjemná na dotyk ruky (srov. Verhoef – Verhallenová, 2004: 89 – 91).

A v neposlední řadě také „obyčejná“ kočka domácí. Jedná se o kočky, které nemají průkaz původu a nemají ani vlastní standard pro chov. Ale průkaz původu není podmínkou felinoterapie. Stačí, když kočka v Návštěvní službě splňuje vše co si felinoterapie žádá, tedy úplné zdraví, vyrovnanou povahu, důvěřivost lidem a nebojácnost (srov. Nezávislý chovatelský klub, 2017).

2.4 TECHNIKY FELINOTERAPIE A VYUŽÍVÁNÉ POMŮCKY

Ve videu, které je dostupné online z webových stránek: http://video.idnes.cz/?idvideo=V180119_123215_budejovice_jda felinoterapeutka popisuje techniky využívané v práci s kočkou. Jedná se o jednoduché prvky, které jsou však velice účinné v práci nejen se seniory. Jedna z možností je česání srsti, kdy klient za pomoci hřebenů a kartáčů k tomu určených, češe srst kočky, čímž se rozcvičuje ruka, například ztuhlá či pohmožděná ruka po úrazu. Tímto způsobem se procvičuje a zlepšuje jemná motorika klienta v zařízení. Autoři, spolu s Kohoutovou a Gardiánovou (2013) se shodují, že další velice významnou technikou je hlazení terapeutické kočky, při kterém nastává facilitace ruky. Tato na první pohled obyčejná a neúčelná technika má hluboký význam. Kočičí srst je příjemná na dotyk a v klientovi vzbuzuje libé pocity. Také se tímto způsobem končetina prohřívá. Využití má tato technika u klientů se studenými, nehybnými prsty například po mozkové příhodě, ale samozřejmě také u každého seniora, který potřebuje prohřát ruce (srov. Mlsová, 2018).

Terapie za využití kočky si nežadá příliš mnoho speciálních pomůcek pro svou aplikaci. Protože zatím v ČR neexistuje zákon, který by stanovoval pravidla, je na každém chovateli a felinoterapeutovi s jakými pomůckami do domova pro seniory vyrazí. (srov. Hypšová, 2007: 269) Nejčastěji jsou však využívány speciálně vytvořené pelíšky. Kočka se v něm cítí pohodlně a zároveň klienta netlačí na nohou. U ležících klientů si zvíře lehne

na čtvercovou podložku, záměr je zde stejný. Vždy jde o oboustranné pohodlí a příjemně strávený čas. U ležících klientů terapeutka využívá čtvercových podložek, na které si kočka lehne vedle seniora, nebo přímo na něj. Další využívanou pomůckou jsou hřebeny a kartáče, kterými senior při vyčesávání srsti kočky rozhýbává ruku. Další důležitou pomůckou je postroj a vodítko, díky kterému je kočka označena a lze poznat, že vykonává felinoterapii. Vodítko slouží k bezpečnému přemísťování. Nepostradatelnými potřebami jsou také misky na vodu a krmivo, přenosná toaleta pro kočku a hygienické potřeby, jako například vlhčené ubrousky. „*Pro přepravu kočky je nutné mít v automobilu klec, která je pevně připevněná a chrání při autonehodě kočku i osoby, které se uvnitř nachází.*“ (osobně mi sdělila Čondlová, 2018) Fotografie pomůcek naleznete v příloze.

2.5 FINANCOVÁNÍ FELINOTERAPIE

V odborné literatuře se mi nepodařilo najít obecně platný článek či kapitolu, která by se touto problematikou zabývala. Ve výzkumné části své bakalářské práce jsem se však tímto tématem zabývala, a rozhovorem s terapeutkou jsem zjistila, že je na každém, jak si nastaví ohodnocení své práce. Například tato žena uvedla, že rozlišuje práci v domovech pro seniory, kde si účtuje 500 Kč při hodinové felinoterapii plus šest Kč na jeden kilometr. Jinak je tomu ve školách a školkách, zde požaduje padesát Kč za jedno dítě a samozřejmě opět šest Kč za jeden kilometr cesty (osobně mi sdělila Čondlová, 2018). Financování felinoterapie popisuje Daniela Hypšová (2009) na internetových stránkách NCHK takto: „*Financování se týká zejména zakoupení přepravních boxů, škrabadel, čipování dosud nečipovaných zvířat, hrazení nákladů na očkování, případně kastraci, příspěvek na výživu, příspěvek na účast na seminářích o AAA a AAT pořádaných organizacemi s podobným zaměřením.*“ Toto se však týká pouze členů NCHK.

2.6 KONTRAINDIKACE FELINOTERAPIE

Jako u každé terapie, tak i u felinoterapie nacházíme negativa a kontraindikace aplikace tohoto druhu zooterapie. Musí se vždy dbát na zdraví a přání osoby, která má felinoterapii podstoupit. Z toho plyne, že před danou terapií musí personál domova pro seniory zjistit, zda klient netrpí alergiemi, které by propukly při kontaktu s kočkou a také zda si vůbec přeje být felinoterapie účasten. Také při otevřených ranách a akutních stavech seniora nemůže být terapie za využití kočky poskytována. Poslední závažnou kontraindikací jsou zoonózy, neboli nemoci zvířat přenosné na člověka (srov. Klech, 2014: 492).

3 STÁŘÍ A SOCIÁLNÍ PRÁCE

Každý autor popisuje proces stárnutí a stáří rozdílně. Všichni se však shodují, že charakterizovat tento proces není snadné. Mlýnková (2011) popisuje stáří a proces stárnutí jako fyziologickou, tedy nevyhnutelnou, součást každého života lidí, zvířat i rostlin. Stáří je poslední životní etapou, která uzavírá existenci lidského bytí. Stárnutí lze také definovat jako soubor regresivních změn, biologických, psychických i sociálních, které však nastupují postupně a jsou ryze individuální. Obvykle se diferencuje stáří biologické, kalendářní a sociální. Přičemž biologické je určováno dle involučních změn, poklesu potenciálu zdraví a celkových nezvratných biologických transformací. Kalendářní stáří je popisováno dle tzv. sociálního konstruktu neboli dosažením určitého dohodnutého věku. Sociální stáří můžeme charakterizovat dle sociálních změn, kterými mohou být změny sociálních rolí, postojů, potenciálu. Toto období je také popisováno typickými životními situacemi, jako je například odchod do penze (srov. Čevela a kol., 2012: 19 – 26). Problematikou stáří se zabývá disciplína s názvem gerontologie. Téma stáří je interdisciplinární a multioborová problematika, na kterou nelze pohlížet jako na samostatnou disciplínu (srov. Čeledová a kol., 2016: 16).

Termín senior není v odborné literatuře nijak přesně stanoven. Nejčastěji se setkáváme s přiřazením pojmu senior ke starému člověku, avšak zde se nabízí otázka, kdo je starý člověk? Definice pojmu senior je tedy, stejně jako u termínu stáří, nejednotná a komplikovaná, a to celosvětově, nejen v České Republice. Nezáleží pouze na chronologickém věku, ale jsou zde i jiné aspekty, podle kterých řadíme člověka do kategorie senior. Další časté označení pojem senior dostává při pobírání starobního důchodu, toto kritérium však může být zavádějící (srov. Špatenková, Smékalová, 2015: 47 – 48).

Felinoterapie vztahovaná na seniory v ústavních zařízeních má dle Klecha (2014) veliký potenciál. Senioři, jako cílová skupina tohoto odvětví zooterapie, jsou vhodní klienti právě kvůli involučním změnám, zhoršování psychického i fyzického stavu, který je potřeba zlepšovat, nebo alespoň zachovávat ve stejné míře pro umožnění důstojného a kvalitního života. Z technik felinoterapie již známe, jak terapie s kočkou probíhá a můžeme z toho odvodit, proč má tak velké využití právě u seniorů. Hlavní přínos má léčebná funkce, kdy klient při hlazení terapeutické kočky pocítuje dráždění dlaně a prstů o srst, při kterém se končetina prohřívá. Ruce jsou každodenně využívány a snadno

postižitelný aparát, a proto je důležité věnovat jim maximální možnou péči (srov. Nerandžič, 2006: 67). Zvláště u starých lidí, kdy narůstá význam zdravotních obtíží bez spojitosti s onemocněním (srov. Čevela, a kol. 2012: 119). Při felinoterapii senior procvičuje i úchop a jemnou motoriku, která je ve stáří důležitá procvičovat (srov. Nerandžič, 2006: 67 – 68). Svůj význam u seniorů má také díky zlepšení psychické kondice, která je právě u starých lidí nepostradatelným prvkem. Kočka může dopomoci odstranit smutek a stesk po domově, rodině či vlastním zvířeti. V neposlední řadě je felinoterapie poskytovaná klientům v domovech pro seniory záslužná také pro aktivizaci, protože ve velké většině senior v zařízení pociťuje osamělost (srov. Kohoutová, Gardiánová, 2013: 286).

3.1 DOMOV PRO SENIORY

„V domovech pro seniory se poskytují pobytové služby osobám, které mají sníženou soběstačnost zejména z důvodu věku, jejichž situace vyžaduje pravidelnou pomoc jiné fyzické osoby.“ (108/2006 Sb., §49)

V tomto typu zařízení je klientům zajištěna dlouhodobá péče obsahující poskytnutí ubytování a stravy, pomoc při zvládnutí základních úkonů péče o vlastní osobu, pomoc při úkonech osobní hygieny, případně poskytnutí podmínek. Dále tato služba zajišťuje kontakt se společenským prostředím, aktivizační a sociálně terapeutické činnosti a také pomoc při uplatnění práv a osobních zájmů (srov. MPSV, 2017).

Pobytová zařízení, v tomto případě domovy pro seniory, jsou služby sociální péče, jejichž úkolem je zajišťování základních životních potřeb lidí, kteří se již neobejdou bez péče druhého člověka. Člověk zde v jisté etapě svého života celodenně či spíše celoročně bydlí (srov. MPSV, 2017).

Potřeba sociální práce nastává až v okamžiku vzniku nepříznivých zdravotních či sociálních situací. Věk sám o sobě není rozhodující příčinou zvýšené potřeby péče a tudíž potřeba pobytového zařízení. Sociální práce v oblasti seniorů se zabývá právě těmi nejohroženějšími, tedy těmi, kteří nejvíce potřebují péči. V životě seniora se vyskytují limity, kterými mohou být například omezení hybnosti, smyslového vnímání, nezvládnutí osobní hygieny apod. Všechny tyto situace zapříčiňují snižování kvality života. Smysl sociální práce se seniory můžeme spatřit právě v dostání se z pocitu bezmoci a nezvládnání každodenních úkonů starého člověka. Při takovýchto situacích nastupují právě pobytová zařízení (srov. Janečková, 2005: 163 – 164).

Náplň práce sociálního pracovníka

Náplň práce sociálního pracovníka se skládá z obsáhlého a různorodého souboru činností napříč sociální sférou.

Největší část tvoří administrativní činnost, která se skládá z dokumentace složek klientů, důchodové agendy, komunikace s úřady a jinými organizacemi, obstarávání náležitě pozůstalostní agendy. Dále sociální pracovník v domově pro seniory zajišťuje příchod nového klienta, s tím spojené sociální šetření, případný kontakt se zdravotnickými zařízeními, pokud v nich senior pobývá. S novým klientem uzavírá smlouvu o službě a komunikuje s rodinou. Mezi jeho náplň práce se také řadí informování žadatelů o službu. Sociální pracovník je také zodpovědný za individuální plány klientů a na starost má také programy aktivit, společenských akcí apod. Sociální pracovník by měl být schopný zajistit klientům psychosociální pomoc a jiné terapie. Sociální pracovník též dohlíží na dodržování lidských práv a má na starost případné stížnosti na chod zařízení. Součástí jeho práce je také vedení porad multidisciplinárního týmu. V neposlední řadě je jeho náplní práce sestavení a následná aktualizace standardů kvality poskytovaných služeb (srov. Janečková, 2005: 180).

3.2 KVALITA POSKYTOVANÝCH SLUŽEB

Kvalitu poskytovaných služeb v zařízeních sociální péče zajišťují Standardy kvality sociálních služeb. Oldřich Matoušek (2003: 225) definuje tyto standardy jako: „*soubor dohodnutých kritérií, který umožňuje posuzování kvality sociální služby*.“ Jako hlavní cíl si dle Holcerové a Dvořáčkové (2013) standardy kladou zajištění ochrany práv uživatelů služby i pracovníků, kteří službu poskytují. Na utváření těchto standardů se mohou podílet spolu s poskytovatelem péče i zřizovatel služby a klienti. Standardy by měli poukazovat a jít příkladem dobré praxi poskytování služby (srov. Matoušek, 2007: 125).

Tyto standardy jsou definovány obecně, protože jsou nastaveny pro všechny druhy sociálních služeb naráz. Každé zařízení si tedy s ohledem na své okolnosti musí standardy kvality vytvořit samo. Jedná se o patnáct standardů, které jsou rozdělené do tří oblastí – procedurální, personální a provozní. Mezi procedurální standardy řadíme: „*cíle a způsoby poskytování sociálních služeb, ochrana práv osob v organizaci, jednání se zájemcem o sociální službu, smlouva o poskytování sociální služby, individuální plánování průběhu sociální služby, dokumentace a poskytování sociální služby, stížnosti na kvalitu nebo způsob poskytování sociální služby, návaznost poskytované služby na dostupné zdroje*“.

Součástí personálních standardů je „*personální a organizační zajištění sociální služby a profesní rozvoj zaměstnanců*“. A v oblasti provozních standardů můžeme nalézt tyto kategorie: „*místní a časová dostupnost poskytování sociální služby, informovanost o službě, prostředí a podmínky, nouzové a havarijní situace a zvyšování kvality sociální služby (vyhláška č. 505/2006 Sb.)*“ (Malík Holasová, 2014: 54 – 55).

Jako další nástroj pro zajištění kvality poskytovaných služeb můžeme určit institut inspekce kvality. Tento institut provádí inspekce v místě poskytování sociální služby. Tým, který je inspekcemi pověřen, je složen minimálně ze tří členů – zástupci úřadu práce, kraje a odborníci. Tento tým se v zařízení zdrží obvykle v rozmezí 1 až 3 dnů, kontrole podléhají důležité dokumenty, inspektoři si prohlédnou zařízení a mohou vést rozhovory se zaměstnanci i klienty. Kontroly vykonávají krajské pobočky Úřadu práce ČR, pakliže kraj je zřizovatelem zařízení, vykonává inspekci MPSV. Prováděné inspekce jsou v souladu se zákonem č. 552/1991 Sb., o státní kontrole. Při ukončení inspekce tým podá zařízení inspekční zprávu, ve které se dozví, jak při kontrole dopadl. Při zjištění nedostatků bývá poskytovateli uděleno opatření k nápravě zjištěných nedostatků a v případě nedodržení nápravy může být uložena pokuta obvykle ve výši od 10 000 Kč do 250 000 Kč. V nejhorším případě může být poskytovateli služby odejmuto oprávnění poskytovat dané sociální služby (srov. Malík Holasová, 2014: 57).

4 CÍL PRÁCE

4.1 FORMULACE PROBLÉMU

Felinoterapie je jeden z druhů zooterapie, který využívá koček k léčebným účelům. Tato terapie podporuje zlepšení psychického i fyzického stavu u lidí se specifickými potřebami vzniklými například dosažením určitého věku a s tím spojeným onemocněním, kočka také pomáhá zmírnit stres, snižuje krevní tlak. Je nápomocna také u lidí se zdravotním postižením, pomáhá procvičit jemnou motoriku rukou a uvolnit spasmusy. Přítomnost kočky také napomáhá rozvíjet estetické a hudební cítění u dětí, dopomáhá jim při soustředění a také je důvodem k rozveselení a zlepšení komunikace (srov. Nerandžič, 2006: 67).

Myslím si, že by felinoterapii mělo být věnováno více pozornosti, jako je tomu například u canisterapie, která je v ČR poměrně známým a uznávaným druhem zooterapie. Z literatury je zřejmé, že felinoterapie přínos pro seniory má a proto je dobré více informovat o této terapii. Domnívám se, že pokud bude větší povědomí o léčebném využití koček, bude felinoterapie více pronikat do domovů pro seniory a bude více žádaná. A proto ve svém výzkumu zjišťuji, jak se felinoterapie v domovech pro seniory realizuje.

4.2 CÍL PRÁCE

Cíl práce:

Cílem bakalářské práce je zmapovat poskytování felinoterapie v domovech pro seniory v Jihočeském kraji.

Dílčí cíl:

Prvním dílčím cílem je zjistit z pohledu felinoterapeutky přínos felinoterapie pro seniory žijících v domově pro seniory.

Druhým dílčím cílem je zjistit, zda je poskytování felinoterapie popsáno ve Standardech kvality sociálních služeb.

Třetím dílčím cílem je zjistit, jakým způsobem jsou klienti informováni o felinoterapii.

4.3 VÝZKUMNÉ OTÁZKY

HVO 1: Jak probíhá felinoterapie v domově pro seniory?

DVO 1: Jaký je přínos felinoterapie z pohledu felinoterapeutky v domově pro seniory?

DVO 2: Je felinoterapie popsána ve Standardech kvality sociálních služeb? Pokud ano, tak jak jí tyto standardy popisují?

DVO 3: Jakým způsobem jsou klienti domova pro seniory informováni o felinoterapii?

4.4 OPERACIONALIZACE POJMŮ

Felinoterapie = Metoda zooterapie, která využívá léčebného působení kočky v oblasti psychosociální a rehabilitační (srov. Kroupová a kol., 2016: 285).

Felinoterapeutka = Ženský rod od slova zoterapeut v oblasti felinoterapie. Odborník v oblasti zooterapie vykonávající tento druh léčby (srov. Freeman, 2007: 30 – 31).

Domov pro seniory = Sociální služba pro seniory, která nabízí, plnou péči, včetně ubytování, stravy, úklidu a také skupinové programy. K dispozici je zdravotnická i ošetrovatelská péče (srov. Matoušek, 2007: 89).

Standardy kvality sociálních služeb = Dokument, který si klade za cíl zvýšení kvality poskytovaných služeb (srov. Holczerová, Dvořáčková, 2013: 12).

Průběh = Průběhem v této práci myslím, jak vypadá poskytnutá felinoterapie v domově pro seniory, tedy co zahrnuje, jak dlouho probíhá, kdo je účasten atd.

5 METODIKA VÝZKUMU

5.1 POUŽITÉ METODY A TECHNIKY VÝZKUMU

Pro získání informací do praktické části mé bakalářské práce jsem si vybrala kvalitativní výzkum. Kvalitativní výzkum mi umožňuje, abych se hloubkově zajímala o téma, které je jinak méně diskutované a přesto velice zajímavé. Téma mé bakalářské práce si zaslouží podrobný popis problematiky. Kvalitativní výzkum můžeme definovat dle používaných metod. Oproti kvantitativnímu výzkumu, jehož metodou je dotazník, kvalitativní výzkum využívá rozhovoru (srov. Hendl, 2005: 13). Pro svoji práci jsem použila metodu dotazování a techniku polostrukturovaného rozhovoru, který umožňuje získání detailního a komplexního vhledu do problematiky. Polořízené rozhovory jsem provedla s klienty domova pro seniory a s felinoterapeutkou, která v tomto zařízení felinoterapii poskytuje. Všichni informanti podepsali informovaný souhlas, týkající se zachování anonymity. Informovaný souhlas naleznete v příloze č. 4. Rozhovor jsem nahrávala se souhlasem informantů na diktafon.

Ke sběru dat jsem využila metodu dotazování, kdy jsem v e-mailech zjišťovala, zda se v daném domově pro seniory poskytuje felinoterapie.

Ve své bakalářské práci používám terminologii klient, nikoliv uživatel domova pro seniory. Při práci se seniory mi přijde tato terminologie vhodnější.

5.2 CHARAKTERISTIKA ZKOUMANÉHO SOUBORU

Ze všech rozeslaných e-mailů mi přišla jen jedna kladná odpověď, tzn., že toto zařízení zavedlo poskytování felinoterapie. Po domluvě se sociální pracovnící tohoto domova pro seniory jsem jako svůj výzkumný soubor vybrala tři různorodé seniory a jednu felinoterapeutku, která v tomto zařízení poskytuje felinoterapii. Jednalo se o účelový kvótní výběr, kdy kvótou pro výběr informantů bylo: souhlas se zapojením do výzkumu, účast na felinoterapii, nepřítomnost kognitivní poruchy. Rozhovor s první informantkou trvalo tři čtvrtě hodiny a délka druhého a třetího setkání činila třicet minut. Délka rozhovoru s felinoterapeutkou činila dvě hodiny.

5.3 REALIZACE VÝZKUMU

Komunikace se zařízením probíhala nejdříve s ředitelkou, posléze přímo již se sociální pracovnící, která mi umožnila do zařízení přijet. Výzkum proběhl v jednom domově pro seniory dne 9. 3. 2018, který má ve svých aktivitách zahrnutou felinoterapii. Při e-mailové komunikaci se sociální pracovnící domova pro seniory jsem dostala telefonní kontakt na felinoterapeutku. Té jsem dne 5. 3. 2018 zavolala a domluvily jsme se na termínu setkání. Položený rozhovor jsem s felinoterapeutkou provedla dne 16. 3. 2018, dříve kvůli své pracovní vytíženosti neměla čas.

6 VÝSLEDKY

Před začátkem realizace výzkumu pro svoji bakalářskou práci jsem zjišťovala, ve kterých domovech pro seniory se poskytuje felinoterapie. E-mailem jsem oslovila vždy ředitele zařízení, které jsem vyhledala v Registru poskytovatelů sociálních služeb MPSV ČR aktuálnímu k datu 1. 1. 2018. Výsledek je uveden v následující tabulce.

Tabulka č. 1: Zjištění poskytování felinoterapie v Jihočeském kraji

Jihočeský kraj	Odpověď ANO	Odpověď NE	Bez odpovědi
Domovy pro seniory	1x	16x	10x

Zdroj: Vlastní výzkum

Uvedené výsledky se tedy týkají pouze jednoho domova pro seniory.

6.1 VÝSLEDKY ROZHOVORŮ – klienti domova pro seniory

Všechny rozhovory uloženy v mém osobním archivu.

6.1.1 IDENTIFIKAČNÍ ÚDAJE

Tabulka č. 2: Identifikační údaje informantů

Informant	Pohlaví	Věk	Délka pobytu	Povolání
1	Žena	81	3 roky	v JZD
2	Muž	70	5 let	Dělník
3	Žena	86	3 roky	Učitelka

Zdroj: Vlastní výzkum

6.1.2 INFORMOVANOST

1. Víte co je to pojem felinoterapie?

Tabulka č. 3: Znalost pojmu felinoterapie

Informant	Ano	Ne
1		x
2		x
3	x	

Zdroj: Vlastní výzkum

Z tabulky č. 3 vyplývá: Na tuto otázku mi 2 ze 3 informantů sdělilo, že nevědí, co pojem felinoterapie znamená. To může mít za důsledek malá informovanost klientů domova pro seniory.

2. Víte dopředu, kdy se felinoterapie bude uskutečňovat?

Na tuto otázku mi informantka 1 odpověděla: „*Ne to nevím, no nevím no, neříkala to ta pani.*“ Informant 2 mi při rozhovoru sdělil následující: „*No to vim dopředu no, to jó. No nějak delší dobu to víme dopředu.*“ A informantka 3 mi sdělila tuto informaci: „*Ne to já nevím.*“

Z těchto odpovědí je zřejmé, že 2 ze 3 informantů nevědí dopředu, kdy se následující návštěva felinoterapeutky bude uskutečňovat. Opět z toho vyplývá malá informovanost klientů.

3. Můžete o felinoterapii někoho v tomto zařízení požádat?

Po položení této otázky mi informantka 1 odpověděla následovně: „*No já nevím no, jestli by ta, no to jestli by to nějak zprostředkovali, no já nevím no, jako komu bych měla říkat.*“ Informant 2 na otázku reagoval takto: „*No tak na to jsem se nikdy neptal, víte mě je to celkem jedno, buď ta pani přijde, nebo ne no.*“ A informantka 3 uvedla následující: „*No to já můžu, a vidíte to je dobrej nápad, to až za mnou přijde pani sociální tak to já jí to řeknu, aby sem zase přišla ta kočka.*“

Z odpovědí na třetí otázku je zřejmé: Na tuto otázku mi informanti odpovídali vcelku rozdílně, ale přesto z toho vyplývá, že klienti domova pro seniory neví, zda někoho mohou požádat anebo nemají zájem. Pouze jedna informantka mi sdělila, že může a dokonce požádá sociální pracovníci.

4. Kdo Vás o nastávající návštěvě terapeutky s kočkou informuje?

Tabulka č. 4: Osoba informující o příchodu felinoterapeutky

Informant	Kdo informuje?
1	Sociální pracovnice
2	Sociální pracovnice
3	Zdravotní sestra

Zdroj: Vlastní výzkum

Z tabulky č. 4 vyplývá: Z odpovědí, které se mi dostaly, se dozvíme, že o informovanost klientů domova pro seniory o nastávající felinoterapii se starají sociální pracovníce spolu se zdravotními sestrami.

5. Můžete se někde v areálu domova informovat o felinoterapii? (nástěnka, ...)

Na tuto otázku mi při rozhovoru informanti odpovídali následovně – informantka 1 mi sdělila: „*No to já nevím, tam je nástěnka jakoby co jsem si všimla, tak tam je co bude k obědu a k snídani a to jídlo no a potom nějaký ty co se tu dělá, ty aktivity, jako já teď kon dělám, tady mi dali, vybarvuju ty zajičky a pak je mám vystříhat, no tak to ještě musím dodělat. No ale, jestli je tu nějaká nástěnka o kočičkách to asi ne, to jsem si nevšimla.*“

Při rozhovoru s informantem 2 jsem se dozvěděla: „*Jo nějaký nástěnky tu sou, ale co na nich je tak to nevím. Já na to moc nekoukám, možná tak co bude k obědu, tak to se kouknu no.*“ A informantka 3 odpověděla: „*Tady máme takovou nástěnku, kde je program co se bude přes den dít, tak asi tam je to napsaný když to má bejt, pak je tam co máme k žrádлу a tak no, ale jinak nástěnku tu o kočičkách nemáme.*“

Z těchto odpovědí je zřejmé: Na výše položenou otázku mi 2 ze 3 seniorů odpovědělo, že neví, zda se mohou někde v areálu jejich domova pro seniory informovat, ale že nástěnky tam mají, jen s jiným obsahem, než na který jsem se dotazovala. Třetí dotazovaná také odpověděla, že mají nástěnku, ale žádnou, na které by byly informace o kočičkách.

6.1.3 PŘÍNOS FELINOTERAPIE

1. Kdy poprvé jste vyzkoušel terapii pomocí zvířat?

Tabulka č. 5: První zkušenost s terapií

Informant	Kdy?
1	Vloni
2	Před 2 lety
3	Před 2 lety

Zdroj: Vlastní výzkum

Z tabulky č. 5 vyplývá následující: Důležité je zde uvést, že všichni 3 z dotázaných uvedli, že si nemohou přesně vzpomenout, kdy to bylo. Uvedli však přibližnou dobu,

kteřou si myslí, že je zhruba odpovídající. Všichni informanti mají tedy zkušenost s terapií více než jeden rok.

2. Jaké zvíře Vám bylo nejpříjemnější?

První dotázaná, tedy informantka 1, na tuto otázku odpověděla takto: „*No já nevím no, já mám nejradši asi ty kočičky, já mám dva syny víte, dva kluky máme – dvojčata no a ty teda měli, ty strašně rádi měli, no měli jsme takovou kočičku chlupatou, takovou černou, celá černá byla a taková jako angora. A oni si to tak oblíbili, jako malý ještě byli ještě no, ale už chodili a tak no a oni si jí oblíbili tu kočičku a měli jsme jich víc těch kočiček, no ta no ona chodila, taky domů víte, jako do bytu, jinak tady ty byly, tam byly v tej maštali, tam měly tu misku na mlíko a no tak asi jsem si jí taky nejvíc oblíbila a proto mám ty kočičky nejradši no.*“ Při rozhovoru s druhým informantem jsem se po položení následující otázky dozvěděla toto: „*No víte, já mám nejradši psa, kdyby sem chodil místo kočky pes, to mně by se líbilo mnohem víc teda no.*“ A informantka 3 mi odpověděla následovně: „*Já mám ráda všechny zvířata, ale pro terapii je samozřejmě nejlepší to který se nepere.*“

Z odpovědí dotázaných vyplývají rozdílné odpovědi. Všichni však potvrzují, že zvířata rádi mají. A informantka 3 přichází s podstatným poznatkem, že pro terapii je důležité mít zvíře, které je klidné a neagresivní.

3. Měl jste doma někdy nějaké zvíře?

Tabulka č. 6: Vlastnění zvířete

Informant	Ano	Ne
1	x	
2	x	
3	x	

Zdroj: Vlastní výzkum

Z tabulky č. 6 je vidět následující: Při položení této otázky se informanti rozpovídali a vzpomínali na mládí a na to kolik měli doma zvířat. Například první dotazovaná odpověděla: „*No ježiši my jsme měli zvířat! Já jsem z vesnice, měli jsme pět kusů dobytka, si představte, ještě byl manžel no, manžel už zemřel, to už je dvacet let, ale měli jsme dobytek, pět kusů dobytka, kočičky taky, těch asi dvanáct kočiček. To tam přijelo, jednou*

auto představte si, a oni no otevřeli dveře a šup, my jsme u silnice dost blízko bydleli a zastavilo auto no a vyhodili kočku no a běžela samo sebou k nám. No tak my jsme měli ty krávy, dvě krávy a to mlíka bylo dost, nějaký ten odpad byl a tak to my jsme tenkrát ani žádný granule ani nic, to dneska existuje, nekupovali no, protože toho bylo doma dost a vždycky se to mlíko a to všechno nějaký z kuchyně, nějaký zbytek z kuchyně se to všechno těm zvířatům dalo. Slepice jsme měli, kachny, husy, ale nevím co všechno no, to jsem ještě mohla a byla jsem o dvacet let mladší nebo o třicet let mladší no tak to šlo. No dneska už, no potom manžel zemřel, no ten dostal náhle mozkovou mrtvici, chodili jsme teda spolu do toho kravína, tam u nás, tam jsme krmili krávy. To jsme měli jako práci v JZD. No a doma to čekalo všechno, přišli jsme domu a zase doma všechno. No tak to bylo no, ale jak říkám no, byl člověk tenkrát ještě mladej no a zdravěj tohleco jsem žádný problémy takovýhle, co mám teď, ještě neměla, no a bylo to. Takže jsme měli kočiček asi dvanáct no a taky všelijaký chlupatý a bílý a černý a tak no. No a ty slepice jsme ještě měli a králíky no vlastně ještě, no to víte hospodářství no.“ Na této odpovědi je krásně vidět jak klientka domova pro seniory vzpomíná na časy, kdy ještě s manželem chodili společně do práce a stačila k tomu pouhá otázka na zvířata. Toto se dělo u všech dotázaných, všichni mi s radostí odpověděli, které všechny zvířata dřív měli.

4. Když k Vám přijde terapeutka s kočkou, máte radost?

Od první informantky jsem se dočkala kladné reakce, bylo mi sděleno následující: *„No těším se, no jéje, já bych se na ní těšila no, jen kdyby zase přišla. To já mám ty kočičky tak ráda no víte, doufám, že paní s tou kočičkou zase brzo přijde no.“* Informant 2 mi na otázku odpověděl takto: *„Jo byl sem tam, teďkon teda ne, ale předtím to sem tam byl. No, ale abych řek pravdu moc se mi to nelíbí. Já mám nejradši toho psa, to sme měli toho vlčáka no a ten byl strašně hodnej, já ho vycvičil a on mě tak poslouchal, kdybych tady mohl mít psa jako doma no to by se mi líbilo.“* A informantka 3 mi při rozhovoru na otázku odpověděla následovně: *„No jo, tak ráda jí vidím, to jo. Já když chodím ven hulit, tak tam sou taky kočky, tak to já se s nima ráda vidím i venku, to hezky spojím dohromady no. Ale když za mnou přijde přímo takhle kočka na návštěvu tak to je jedna radost.“*

Z tohoto zkoumaného vzorku mi vyplývá, že ženy mají radost, když za nimi felinoterapeutka s kočkou přijde a těší se na další návštěvu a muž by byl raději, kdyby v zařízení probíhala canisterapie. Je to samozřejmě malý vzorek na to, abych stoprocentně

mohla říci, že felinoterapie je vhodná spíše pro ženy, ale výsledky mého výzkumu hovoří takto.

5. Když jste poprvé měl podstoupit setkání s kočkou, jaký jste měl pocit?

Informantka 1 na otázku odpověděla: „*No bylo to hezký, no jéje to já se na to těšila. Víte, jo to bylo příjemný no, víte, já mám ty kočičky ráda, to já mám pak hned lepší náladu. No ona na mě fakt koukala, jako kdyby mi něco chtěla říct, já jsem říkala, že to je jako kdyby no jako jen promluvit a to se mně líbilo no.*“ Informant 2 odpověděl následující: „*No vyprávělo se o ní no, že je já nevím no, no že je to pěkný. To je hezká, jako takhle to je. Tak jako jsem se těšil, že tu bude něco novýho.*“ Informantka 3 mi na tuto otázku odpověděla: „*No radostnej pocit, to já měla radost, to si ani neumíte představit.*“

Z těchto informací vyplývá, že všichni tři dotázaní se těšili na něco nového a měli z toho také radost, obě dvě ženy však projevovaly větší zájem a nadšení než muž, který se akorát těšil na novou aktivitu v domově pro seniory.

6. Co na terapii říká rodina?

Tato otázka mne zajímala z důvodu případného zapojení rodiny do felinoterapie a tím zkvalitnění poskytované péče, zprostředkování například ztraceného kontaktu s rodinou či navázání nových vztahů. Informantka 1 mi odpověděla následovně: „*No já mám ty dva syny a tak jim volám no, někda mi to vezmou někde ne, víte, oni chodí taky do toho kravína, tak jsou taky unavení, tak taky mi to nebere, včera zrovna mi to nebral, nebo předvířem, no potom večer jsem volala no a tak no my zase dojíme krávy no, tak zase chodí do toho kravína, no tak jsem unavení, tak potom přijdou domu no a třeba mi zavolají. No a to já jim vždycky volám, když tu máme tu kočičku, to ono se jim to líbí, že sem za náma chodí. Oni ty kočičky znaj z dětství no a maj je rádi, tak sou rádi no, že sem za mnou tahle kočička chodí. To já jsem jim i poslala fotku no a to měli radost.* Informant 2 mi na otázku odpověděl následovně: „*No manželka ta už umřela, no takže já nemám nikoho no. Ale manželka ta ty kočky měla ráda, proto jsme je taky měli doma no, víte, já bych jinak měl jen toho psa. No takže já už nemám nikoho, já jsem sám. Ale kdyby tu manželka ještě byla, tak to víte, ta by měla radost z toho.*“ A při třetím rozhovoru jsem se dozvěděla od klientky domova pro seniory následující: „*Já už nemám nikoho, protože už*

mě všichni opustili, tak jsem ráda, když sem za mnou ta kočka přijde, že tu nejsem sama no.“

Z odpovědí vyplývá: Při rozhovorech jsem zjistila, že pouze jedna dotázaná má ještě rodinu a dostalo se mi kladných reakcí od rodiny, synové klientky mají radost, že jejich maminka může ty kočky alespoň takhle u sebe mít, když na ně byla celý život zvyklá. Informant 2 a 3 již bohužel žádnou rodinu nemají. Informant 2 mi však sdělil, že jeho manželka by měla radost, kdyby ještě žila, že felinoterapie v domově pro seniory probíhá. A informantka 3 je ráda, že alespoň na chvíli není při terapii s kočkou sama.

7. Jak na Vás terapie působí po psychické stránce, jaký z toho máte pocit, náladu,..?

Informantka 1 odpověděla takto: *„Jó to působí dobře, opravdu. Já bych to uvítala, kdyby zase přišla. Jen kdyby přišla no. Víte, já když si jí hladím, tak se mi vždycky vybaví, jak jsme doma měli těch dvanáct nebo kolik kočiček a to víte, to já si vzpomenu na manžela no a na syny jak si tam brali tu kočičku domu. A to já ráda vzpomínám na to no.“*

Informant 2 mi na tuto otázku odpověděl následovně: *„No tak to je těžká otázka teda, teď ste mě dostala. No jako líbí se mi to což to jo, ale jako jestli to na mě nějak působí, to vám asi nedokážu říct.“* A třetí dotázaná odpověděla: *„No to působí velice příjemně, víte ona ta kočka tak rozveselí vždycky. No to já sem ráda vždycky když přijde. Doufám, že tu bude zas někdy brzo teď.“*

Jako výsledek mi z této otázky vyplývá, že na ženy felinoterapie působí po psychické stránce velice dobře a uvítaly by, kdyby se felinoterapie opět brzo konala. Muž si s touto otázkou moc nevěděl rady a nevěděl, co mi má odpovědět, ale sdělil, že se mu felinoterapie líbí.

8. Byla Vám někdy terapie nepříjemná?

Tabulka č. 7:

Informant	Ano	Ne
1		x
2		x
3		x

Zdroj: Vlastní výzkum

Z tabulky č. 7 je zřejmé následující: Všichni tři dotázaní se shodují, že felinoterapie jim nepříjemná nebyla. Obě ženy uvedly, že jim tato terapie s kočkou byla naopak příjemná. Muž odpověděl, že přímo nepříjemné mu to nebylo, ale byl by raději, kdyby do zařízení docházel pes.

6.1.4 PRŮBĚH FELINOTERAPIE

1. Jak dlouho terapie probíhá?

Tabulka č. 8: Délka felinoterapie

Informant	Jak dlouho?
1	15-20 minut
2	1 hodina
3	dopoledne

Zdroj: Vlastní výzkum

Tabulka č. 8 přináší tyto výsledky: Vysvětlení rozdílných časů u průběhu felinoterapie je jednoduché. Informanti uváděli, že záleží, zda jsou sami nebo je jich při felinoterapii více najednou. To popisují i slova třetí dotázané: „*To záleží na tom, no kolik nás tu je. No ale je to tak to dopoledne, pak už ne, to máme oběd a pak je klid, takže tak to dopoledne no.*“ Všichni se však shodují, že felinoterapie probíhá v dopoledních hodinách.

2. Jak terapie probíhá?

Na tuto otázku první dotázaná odpověděla následovně: „*No tu kočičku, já jsem si jí hladila, no ona takhle mi tady, tady jsem měla takovou dečku (paní si ukazuje na klín) nebo já nevím polštářek a ona ležela, koukala, takový modrý oči měla a tak koukala jako, jako když opravdu jako když vám chce něco říct, když chce něco tohle, no tak se na mě dívala no a já jsem jí hladila no, takhle nahoru jak jsem jí měla na tom klíně tak se na mě dívala, jak říkám těma modrejma očima, to jsem si všimla, jak má takový krásný modrý oči a byla opravdu tohle, byla šikovní, ani nikam neutíkala, nebo aby nějak škrabala, to ne, byla opravdu šikovní, byla v klidu, byla fakt hodná, já jsem jí teda hladila no.*“ Informant 2 odpověděl: „*Ona to vypráví no, tak tomu já nerozumím no, takže já tam jenom sedím a koukám no a pak sem si jí teda pohladil taky no, ona si na mě lehla, tak sem jí hladil, no tak to bylo dobrý no.*“ A při rozhovoru se třetí klientkou domova pro seniory jsem se dozvěděla následující: „*No nechala nás ta pani tu kočičku vošahat, teda kdo chce, no já to jsem se přihlásila, jako první to já se na to těšila. No a můžeme si jí*

takhle, jako prohlídnou, očuchat, pohladit. No, a když má někdo zájem tak si jí může i pochovat. Já jak říkám, sem se na to těšila, tak jí si jí i chovala no.“

Z odpovědí vyplývá: Všichni tři dotázaní odpověděli, že si terapeutickou kočku hladí. Informant 2, tedy muž, vypověděl, že felinoterapeutka na začátku vypráví, ale nevěděl co, nerozumí tomu. Obě ženy uvedly, že felinoterapeutka položí klientům domova pro seniory kočku na klín a poté si jí mohou hladit. První informantka uvedla, že kočka ležela na dečce či polštářku. Od třetí informantky jsem se dozvěděla, že felinoterapeutka samozřejmě nikoho nenutí, je to zcela dobrovolné. Z rozhovorů vyplývá, že felinoterapie z pohledu klientů spočívá v hlazení terapeutické kočky.

3. Vždy chodí na terapii pořád stejná kočka?

Tabulka č. 9:

Informant	Ano	Ne	Nevím
1	x		
2			x
3		x	

Zdroj: Vlastní výzkum

Výsledky tabulky č. 9 přináší tuto odpověď: Takto rozdílné odpovědi mohou mít například toto řešení. Z rozhovoru s felinoterapeutkou jsem se dozvěděla, že při aplikaci terapie využívá plemeno Ragdoll a to hned dvě kočky, které jsou si na první pohled dosti podobné. Tyto kočky střídá, a proto mohou klienti mít dojem, že se jedná pouze o jednu kočku.

4. Vždy jste na terapii sám?

Na tuto otázku odpověděla první dotázaná: „*No my jsme teďkon byly s tou pani tady na chodbě, jsme tam byly dvě no, ale oni jinak chodí na pokoje s tou kočičkou tady k těm ležícím, který nechodí jako ven úplně nebo na chodbu nebo televizi nebo televizi mají taky na pokoji tady no tak. Ale no já bych to uvítala, kdyby zase přišla s tou kočičkou, to bych měla opravdu radost no. Tak zase bych se jako úplně psychicky uklidnila tady z tohohle blázince no, to víte, tady ta babička vedle mě neslyší, tak jí to tu furt celý den řve, to rádio no to víte.*“ Informant 2 odpověděl: „*No to je nás tam víc, to sme tam všichni ale, no, ale vlastně ona pak k nám chodí postupně no, taky jsem jí měl v ruce no.*“ A třetí

informantka vypověděla následující: „*Víc je nás tam, většinou samý ženský, chlapy to moc nezajímá.*“

Z odpovědi první informantky vyplývá, že se felinoterapie provádí individuálně i skupinově, individuální probíhá u ležících klientů domova pro seniory. Druhý a třetí dotázaný odpověděli, že vždy byli při felinoterapii ve skupině.

5. Nebo se provádí terapie i skupinově?

Na tuto otázku mi všichni dotázaní odpověděli již v předchozí otázce, kde můžete také nalézt odpověď. Pro lepší přehlednost jsou odpovědi ještě zaneseny v následující tabulce.

Tabulka č. 10: Forma felinoterapie

Informant	Individuálně	Skupinově	Obojí
1			x
2		x	
3		x	

Zdroj: Vlastní výzkum

6.2 VÝSLEDKY ROZHOVORU – felinoterapeutka

Přepis rozhovoru s felinoterapeutkou

Dobrý den, jmenuji se Tereza Marková, studuji Sociální a charitativní práci na Teologické fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích a píši bakalářskou práci na téma Felinoterapie v domovech pro seniory. Nejprve bych Vám ráda poděkovala, za to, že mi věnujete svůj čas a že jste ochotna se mnou udělat rozhovor. Moc si toho vážím.

Cílem mého rozhovoru je, abych se dozvěděla informace, které jsou moc důležité pro aplikaci felinoterapie v praxi. Na základě rozhovoru se pokusím splnit cíl mé bakalářské práce. Hlavním cílem práce je, že bych ráda pochopila systém poskytování terapie s kočkami v sociálních zařízeních a také znala zpětnou vazbu od klientů, kteří se aktivně zapojují do felinoterapie.

Můžeme začít?

„*Ano, pojďme na to.*“

I. FELINOTERAPIE V DOMOVĚ PRO SENIORY

- 1) Nejprve se zeptám, kdy jste se poprvé setkala s pojmem felinoterapie?
„No asi tak před pěti lety, když jsem začínala.“
- 2) Od kdy aplikujete, nebo kolik let aplikujete terapii na klientech?
„Zhruba pět let, to jsem začínala s jednou kočkou a taky to bylo úplně náhodou, když jsem se Šimonem šla na procházku ven a všimnul si nás jeden pán, a řekl mi, jestli bych nechtěla s kočkou zkusit přijet.“
- 3) Kolik zaměstnanců se podílí na aplikaci terapie?
„Nikde vás nenechají, že by vás postavili doprostřed důchodáku a dělejte si, co chcete, to ne. Já když tam přijdu, tak oni mají dopředu vytyčený, kdo co potřebuje, kdo má jaký nemoce. Sestřička za mnou přijde a řekne, třeba tamta pani má studenou ruku a potřebuje jí prohřát a rozhýbat, tak já za ní jdu a vím, co potřebuje. A sestřičky, většinou jedna nebo dvě se mnou pak i chodí, a třeba mi pomůžou s nějakýma věcmi. No a domlouvám se vždycky se sociální pracovníci než tam jedu teda no.“
- 4) Kolik klientů využívá poskytování felinoterapie?
„No to je různý, my jezdíme i do škol a školek, nebo do stacionářů a to je pokaždý různý. No tak ve školkách to bývá jedna třída vždycky, pak dáme přestávku a jdeme na druhou třídu. No a v těch důchodácích no kolik toho tak za tu hodinu stihneme, no asi tak dvacet lidí přibližně.“
- 5) Jak často aplikujete felinoterapii v domovech pro seniory?
„No tak to je hodně různý, podle toho jak mi zavolají, hodně často jezdím do toho stacionáře, ale do domova pro seniory jezdím taky, musím říct, že mám hodně objednávek, a jezdím každé tejdén tak dvakrát někam. Ale to hodně dělají ty školky teda, tam jezdím fakt často.“
- 6) Je nutné terapii nějakým způsobem financovat?
„Určitě, já bych to teda klidně dělala i zadarmo, ale to by mě položilo. V těch důchodácích si беру teda pětistovku na hodinu a šest korun na kilometr cesty, protože oni ty kočičky toho dost potřebujou, všechny ty pomůcky stojí dost peněz. No, a když jezdím do školek, tak tam si беру za počet dětiček co tam je, takže to je padesát korun na dítě a pak zase těch šest korun na kilometr.“

II. VZDĚLÁNÍ A KURZY

- 1) Existují odborné kurzy, které je nutno podstoupit, než se stanete terapeutkou v tom to odvětví specifické léčby?

„Někde jsem četla, že by ta kočka měla mít do roka kurzy. Ale. Když si jí naučíte sama. Já jsem zjistila, že to je blbost, protože v roce ta kočka dospělá ještě není, já mám tyhle kočky no a všechno se učí tak dva a půl roku. Udělat zkoušky no, ta no a je o tom, hodí jí něco na zem, vemou jí na chodník, přejede kolem někdo na kole, jestli se lekne, nelekne. Ale já si myslím, my teda zkoušky nemáme, není to povinný, jako třeba u psa jo, tam to musí mít každej, pes samozřejmě by mohl kousnout nebo já nevím co všechno, ale tyhle kočky jsou klidný. Mám zkušenost, protože já jsem cvičila vlčáky, že když se se psem přestane cvičit, no tak on zvlčí. Kdežto kočka když se to naučí, tak už to nezapomene. My jsme jednou byli měsíc doma, protože máme vždycky v létě prázdniny, a pak jsme jeli do tý Horní Stropnice, tenkrát poprvně. A já měla strach, říkám ježiš ta Káťa zvlčí, to bude něco. Celej červenec to bylo něco, zahrada, hraní, zábava, stromy jo prostě, no a najely jsme tam a Káťa úplně v pohodě. Takže podle mě to není nutný, no když s tou kočkou začnete od třech měsíců tak se to naučí. No a co se mě týká, tak já jsem se to učila všechno sama, průběžně. Přečetla jsem si všechny návody, co jsem našla a hlavně, to si pamatujte, ona vás to naučí všechno pořádně ta praxe, jako tu kočku, tak vás. No já jsem si i pročitala, jak to funguje u psů, protože toho je všude spousta“

- 2) Jaké kritéria musí terapeutické kočka před vstupem do domova pro seniory splňovat?

„No ta kočka se musí cvičit už od třech měsíců, to je pravda no, protože to koťátko si musí zvyknout na to, aby, no vemte si, že na ní sahají cizí lidi, každej má jinej pach, to si kočka normálně nenechá, ani náhodou. Tohleto všechno ty kočky musí zvládnout, jak říkám, auto, hluk, těm lidem tam občas něco upadne, někdy tam zaskřípe na podlaze hůlka, nebo zaskřípe ten pantofel jo a tak to se taky občas trošku lekne, ale nesmí nikdy škrábnout. A nikdy se to nestalo, že by někoho sekla jo, oni si to ty kočky ani nedovolí. Oni ví, že jsme takovej tým, a musíme být tým a kamarádky, musíte tý kočce rozumět hlavně no. A oni se ve mně vidí a já v nich a to je to tajemství úspěchu. Každě si řekne, no vždyť to je blbost, kočka přece nejde vycvičit, jako jo ty kočky co lítají venku, tak s těma se nedá dělat. A ted' jsem slyšela, asi v rozhlasu nějakým, ženskou, která to dělá, a říkala, že jedině s roční

nebo starší kočkou, jo tak to je blbost, to já s ní nesouhlasím. Vemte si roční kočku a šoupněte jí do auta do klece, odveďte jí do důchod'áku a tam jí pusťte na postel. Co ta kočka asi udělá no. Není zvyklá na ty lidi, není zvyklá na to prostředí, vemte si, že přijdete, chodíte z pokoje do pokoje a je tam spousta lidí, pachy jsou různé no, takže na tohle všechno si ta kočka musí zvyknout a naučit se to. Takže jak říkám, ty zkoušky nejsou třeba, u nás to není povinný zatím v Čechách. No a pak samozřejmě musí být kočka dvakrát do roka odčervená, no pak očkování proti vzteklině, to je naočkovaná jednou a to stačí.“

III. PRŮBĚH POSKYTOVÁNÍ

1) Je to terapie, která se aplikuje individuálně?

„Podle mě u seniorů hlavně individuálně, to si myslím, že pro ně má největší užitek, samozřejmě i skupinově je to fajn, ono každý má to svoje.“

2) Lze tuto terapii aplikovat skupinově?

„Určitě, u těch dětí je to jenom skupinový, no a u těch starých lidí, tam je to oboje, ale převládá ta individuální terapie s kočkou.“

3) Je nějaká vhodná doba, kdy přes den terapii poskytovat?

„No tak my vždycky jezdíme na devátou ráno, to jsou ty kočky nejčipernější a i ty lidi tam jsou po snídani, tak jsou najedený a odpočatý a i ty kočce to vyhovuje no. Občas se stane, že nás v tom důchod'áku chtějí až odpoledne, tak to tam jezdíme na druhou hodinu.“

4) Jaký druh kočky je vhodný k aplikaci?

„Může být jakýkoliv plemeno jo, ale, hlavně ne třeba ty sphynx, ty jsou blbý kočky na to, když to takhle řeknu. Víte co, ona nemá srst, takže co pak s ní při tom, to moc k sobě nejde no. Ale zase jo, to říkám dopředu, ať je to pes nebo kočka, neznamená to, že když si vyberete správný plemeno tak to bud all right. Vycvičíte psa, to samý s kočkou, a není to k tomu prostě. Může se stát, že ta kočka to prostě nebude chtít dělat a to vám nikdy nikdo nezaručí. Ale prostě Americký Ragdolly jsou prostě nejlepší, ono se jim taky říká hadrová panenka, a ono to tak je, oni se jim uvolní ty svaly, pusťte ty nohy a jsou hodný. Jsou to nejhodnější kočky, takže ty jsou k tomu dobrý.“

5) Jaké pomůcky pro felinoterapii využíváte a proč?

„No mám tady tyhle desinfekce, to já to vždycky všechny pomůcky umeju, vydesinfikuju, všechno mám bez chlóru, no a pak používám tyhle hřebeny a kartáče, lidem to takhle dám do ruky, a oni mi je tam aspoň učešou, kočkám to dělá dobře podívejte, a vlastně tím se procvičuje ta ruka, třeba nehybná ruka po tý mozkovce v tom důchod'áku, takže takhle musí ty lidi pracovat, rozhýbávat tu ruku, a nebo sou tam potom takový ty potíže, když si malý dítě zlomí ruku a jde na rehabilitaci, tak tam řvou ty děti strašně a nechtějí to cvičit, protože je to bolí a ta sádra a všechno no, a když se jim dá tenhle hřeben do ruky, tak to dítě zapomene, že ho to bolí a začne tu kočku tak česat a tím vlastně to zápěstí cvičí a ani to neví vůbec jo, prostě přestanou rvát ty děti, protože pro ně je to úplně něco jinýho ta kočka, oni jsou hodný a všechno si to nechají líbit. Další co používáme, tak buď mají ten speciální pelíšek na nožičky, člověk si to vezme na nohy, pak se tam dá ta kočka. No, a když leží na posteli, tak mám podložku, protože jestli jste četla, tak ona tam vždycky musí být nějaká podložka, nemůže tam ta kočka ležet jen tak. No tak ty podložky používáme u nehybných lidí, sestřičky mi vždycky vytyčí někoho, kdo jenom leží a pak já za ním jdu na pokoj, a do postele mu dám takhle tu podložku, na ní si kočička lehne nebo sedne no a oni si jí tam taky hladí a jsou nadšený, no musím říct, že tam ty emoce jsou silný, někteří plačou a nejhorší je, že vám potom ta sestřička řekne, že s nima vůbec nemluví a mě tam řekne všechno, třeba no já jsem byla támhle hospodská a kdesi cosi no, tak to je smutný pak no. No, a když přijedu já, tak oni jsou třeba domluvený, tak je nadšená, a dojatá, že tam za ní někdo přijde a ještě takhle s kočkou. No a často brečí, je to náročný, musíte se držet no, abyste se tam taky nerozbrečela, to nejde, abych tam brečela. Člověk kdyby nad nima plakal, tak je to taky špatně. No takže abych neodbíhala, takže musíme mít tyhle podložky, a tenhle košíček na klín, pro lidi třeba na vozečku. No a těžký bylo sehnat pelíšek, pro ty děti na vozečku, to víte oni, jak mají malý ty nožičky, no a jsou měkkoučký, takže je to netlačí nikde, no nic tvrdýho to být nemůže a podložka pro ně taky být nemůže, to jim zas padaj nohy a kočka by taky padala z toho vozečku no a to by zkrátka nešlo. No a i ty staří lidé to je to samý. Tak a to je důležitý, musí mít teda ten postroj, ten se snadno nandá, a je kočka označená, tady vidíte, že tam má napsaný jméno a kočka felinoterapeut. Pak mám vodítko, to vodítko mám téměř pořád sebou, no když tak jí tam třeba někdy pustim taky, no ona nikam neuteče. Pak v autě máme záchůdek, to je

potřeba, protože někdy jedeme i hodně daleko, a je potřeba sebou mít všechno, to je jako s dítětem když někam jedete s tou kočkou, no pak musím mít v autě klec na kočky, to musíte mít, jinak by byla pokuta, no ale tak ono i pro bezpečnost je to dobrý. Víte co, my trávíme spoustu času v autě a stát se může kdykoliv něco no, ta klec je tam na pevně, takže by se nestalo nic mě, a kočka je taky víc chráněná, než kdyby litala na volno po celým autě.“

IV. PŘÍNOS FELINOTERAPIE

1) Co je podle Vás hlavním cílem felinoterapie?

„No ty kočky dokážou i zahřívát a hlavně jsou výborným společníkem, takže my tam nejsme jenom jako, jenom kvůli tomu léčení rukou a tak, ale záleží hlavně kdo, co potřebuje. Jsme tam taky jako ty společníci, protože jsou tam některý lidi smutný, jsou tam někteří sami a nejhorší, je když vám pak sestřička nebo někdo řekne, no tak tahle ta pani má děti, má rodinu a nikdo sem za ní nepřijde, tak to je pak síla. No takže v tom důchodáku je to jednak ta léčebná funkce ale hlavně jim fakt děláme toho společníka, oni mají radost a nechají se i vyfotit, tak mají pak vzpomínku.“

2) Jaký má význam právě u seniorů?

„No to víte, já to vidím tak, že nevíte, co si prožili a třeba psa se strašně lidí bojí, někoho třeba taky pokousal ten pes, mají s nim blbou zkušenost a ono jak je psovi horko tak trošku ukáže zuby a může se ho člověk bát, a hlavně oni mají ty důchodci rádi klid, ticho a ta kočka pracuje hlavně když je ticho, v klidu, oni jsou zvyklý, že tam je klid a to má ráda právě ta Ymma, ona se na ty lidi taky potřebuje soustředit.“

3) Co Vás vede k tomu, abyste v terapii pokračovala?

„Tak to vám řeknu, přináší to těm lidem radost, pohodu, zlepšení psychiky, zlepšení hybnosti, a když vidím ty výdledky, tak to je něco úžasného, no a hlavně jak sou ty lidi vděčný a těší se na mě vždycky, to je fajn. To mě k tomu asi vede.“

4) Jak Vy sama osobně vnímáte přínos felinoterapie u seniorů?

„No já to teda osobně zvlášť u těch seniorů vidím jako obrovský plus, jak jsem říkala už, oni potřebujou ticho a to jim ta kočka dokáže dát. A hlavně jak říkám, my jim tam děláme obrovský společníky, oni tam fakt často pociťujou samotu a je to pro ně přínos, že tam jsme. No a ta léčebná funkce to je jasný, tam jsou vidět

jasný přínosy, zvláště u těch rukou, jak krásně jí dokážou rozhejbat, nebo si prohrát ty ruce, to je fajn.“

V. STANDARDY KVALITY

- 1) Jsou k dispozici v zařízení standardy kvality, ve kterých je zmíněno poskytování felinoterapie?

„No zatím nejsou, to jsem se sociální pracovnice ptala, jestli vedou nějakou dokumentaci ohledně felinoterapie a prej ne, ale já si myslím, že to nepotrvá dlouho a bude to muset být napsaný, že se tam dělá.“

- 2) Jak často se standardy aktualizují?

„Jo tak to nevím, to vám nepovím.“

- 3) Podílela jste se na tvorbě standardů?

„No když tam nejsou tak ne žejo, ale jako kdyby mě někdo z důchod'áku poprosil, no tak mu ráda pomůžu, já si myslím, že by to měl sestavovat hlavně ten, kdo tomu rozumí.“

- 4) Co musí být ve standardech zahrnuto?

„To přesně nevím, ale vim, že jde hlavně o kvalitu tý péče tam v důchod'áku.“

- 5) Musí znát standard každý pracovník zařízení?

„No to by asi měl.“

VI. PŮSOBENÍ FELINOTERAPIE

- 1) Lze felinoterapii poskytovat všem klientům v domovech pro seniory?

„No všem určitě ne, ne každéj má kočku rád. A hlavně někdo na tom třeba není ani zdravotně moc dobře, no a to pak za ním s kočkou nemůžu lézt.“

- 2) Jsou nějaké kontraindikace k aplikaci felinoterapie?

„Určitě, už jsem se i setkala s tím, že jsem za jednou paní na pokoj nemohla jít, protože měla na kočky alergii, a pak jsem se taky setkala s tím, že někdo nechtěl, vyloženě abych za ním šla, ale to je tak jediný a moc často se mi to nestává.“

- 3) Jaké obvyklé reakce vidíte u klientů při poskytování felinoterapie?

„No já když už tam jenom vstoupím do toho pokoje, tak oni se ty lidi hned rozzáří jako sluníčka. A co mi všechno řeknou, i lidi co jinak moc nemluví, tak se mnou si povídají. Takže to vidím nejčastějš, vždycky se na mě usmívají a mají lepší náladu.“

4) Jaké psychické změny pozorujete po aplikaci dané terapie?

„No to já se dozvim vždycky od těch sestřiček, oni mi to pokaždý říkají, když pak přijedu. A je to hlavně zmenšení toho pocitu samoty, že je tam přijde někdo nový, jiný, navštívit a ještě s kočkou, to mě ty babičky vždycky vyprávějí, kolik měly koček, a co všechno v mládí dělaly a čím byly. A to třeba těm sestřičkám ani neřeknou. A oni se vždycky tam usmívají na mě, to je hrozně fajn, jo taky někdy plačou, ale to je život. No hrozně se na mě těší a mají radost.“

5) Jak působí terapie na fyzickou stránku člověka?

„No ta fyzická stránka, to je jasný, to vidíte jasný výsledek. Jak říkám nejčastěji, rozhýbáváme ty ztuhlé ruce po nějaký zlomenině a pak prohříváme studené ruce, to je u těch starých lidí asi nejčastější.“

Děkuji Vám moc za rozhovor, moc jste mi pomohla. Upřímně moc děkuji.

6.2.1 FELINOTERAPIE V DOMOVĚ PRO SENIORY

Tabulka č. 11: Vyhodnocení kategorie otázek I.

Otázka	Odpověď
Kdy jste se poprvé setkala s pojmem felinoterapie?	Před 5 lety
Od kdy aplikujete, nebo kolik let aplikujete terapii na klientech?	5 let
Kolik zaměstnanců se podílí na aplikaci terapie?	1 – 2 zaměstnanci
Kolik klientů využívá poskytování felinoterapie?	20 klientů
Jak často aplikujete felinoterapii v domovech pro seniory?	Dle potřeby
Je nutné terapii nějakým způsobem financovat?	Ano

Zdroj: Vlastní výzkum

Z tabulky č. 11 vyplývá: Zde je důležité zmínit, že uvedené údaje jsou orientační. Například u otázky na počet zaměstnanců podílejících se na aplikaci terapie felinoterapeutka uvedla, že pokaždé jí vypomáhá jiný počet zdravotních sester. Uvedla však, že většinou se jedná o jednu až dvě, výjimečně je přímo vykonávání felinoterapie přítomna sociální pracovnice či ošetrovatelský personál. Počet klientů je také přibližný,

felinoterapeutka dlouho přemýšlela, ale odpověděla, že za jednu hodinu práce zvládne okolo dvaceti klientů. Do domovů pro seniory jezdí dle potřeby, vždy po telefonické domluvě se zařízením. Za poskytnutí hodinové felinoterapie si dotázaná účtuje 500 Kč plus 6 Kč na jeden kilometr cesty v zařízení jako jsou domovy pro seniory či stacionáře a 50 Kč za jednu osobu plus 6 Kč za kilometr v případě mateřských a základních škol.

6.2.2 VZDĚLÁNÍ A KURZY

Tabulka č. 12: Vyhodnocení kategorie otázek II.

Otázka	Odpověď
Existují odborné kurzy, které je nutno podstoupit, než se stanete terapeutkou v tom to odvětví specifické léčby?	Ne
Jaké kritéria musí terapeutické kočka před vstupem do domova pro seniory splňovat?	Výcvik od 3 měsíců, odčervení, očkování

Zdroj: Vlastní výzkum

Z tabulky č. 12 je zřejmé: Na první otázku felinoterapeutka odpověděla, že zatím v ČR nejsou povinné žádné kurzy. Dotazovaná uvedla, že se vše naučila sama podle návodů, které si našla. Také uvedla, že se dočetla o zkouškách, které by kočka pracující jako terapeut měla podstoupit, avšak ani toto není nutné. Prý stačí, když kočku vše naučí sama. U druhé otázky mi sdělila, že kočka by měla začít s výcvikem již od 3 měsíců, protože dospělou kočku lze již obtížně učit novým věcem. Kočka také musí být dvakrát do roka odčervená a musí mít platné očkování proti vzteklině.

6.2.3 PRŮBĚH POSKYTOVÁNÍ

Tabulka č. 13: Vyhodnocení kategorie otázek III.

Otázka	Odpověď
Je to terapie, která se aplikuje individuálně?	Ano
Lze tuto terapii aplikovat skupinově?	Ano
Je nějaká vhodná doba, kdy přes den terapii poskytovat?	Dopoledne
Jaký druh kočky je vhodný k aplikaci?	Ragdoll
Jaké pomůcky pro felinoterapii využíváte a proč?	Pelíšky, podložky, hřebeny, postroj, vodítko, přepravka, klec

Zdroj: Vlastní výzkum

Z tabulky č. 13 vyplývá: Dle felinoterapeutky lze tuto terapii poskytovat individuálně i skupinově. U seniorů má však větší účinek felinoterapie skupinová, protože u této cílové skupiny je jedním z cílů procvičení a prohrátí rukou, které se nejlépe provádí u individuální formy. Obě však dle dotázané mají něco do sebe. Nejvhodnější doba pro aplikaci felinoterapie je dopoledne a to z důvodu nejlepšího rozpoložení a aktivity koček i klientů domova pro seniory. Při rozhovoru mi dotázaná sdělila, že nejvhodnější plemeno pro felinoterapii je Ragdoll, avšak může být jakékoliv plemeno. Odpověď na otázku týkající se pomůcek byla velice obsáhlá. U každé pomůcky mi byl sdělen důvod jejího využití.

6.2.4 PŘÍNOS FELINOTERAPIE

Přínos felinoterapie by se těžko zaznamenával do tabulky, a proto je uvedena každá otázka této kategorie zvlášť. Pod každou otázkou naleznete její výsledek.

1. Co je podle vás hlavním cílem felinoterapie?

Z odpovědi felinoterapeutky na tuto otázku vyplývá, že hlavním cílem je zlepšení psychického stavu. Samozřejmě jde i o léčebnou funkci, ale dle slov dotázané dokážou být kočky výborným společníkem a to je velice důležité, protože se často senioři cítí osamocení.

2. Jaký má význam právě u seniorů?

Význam felinoterapeutka vidí v tom, že kočka je pro seniory přijatelnější než pes. Samozřejmě to nelze říci na sto procent, viz rozhovor s informantem 2, který by byl raději, kdyby do zařízení docházel pes. Senioři se dle felinoterapeutky mohou psa bát, protože je hlučnější a občas ukáže zuby. Kočka je však klidná a pracuje především v tichu, které mají staří lidé v oblibě.

3. Co Vás vede k tomu, abyste v terapii pokračovala?

Zde felinoterapeutka popisovala, že k pokračování ji motivují výsledky, které u klientů vidí a také vděčnost a to, že se na ni lidé vždy těší.

4. Jak vy sama osobně vnímáte přínos felinoterapie u seniorů?

Největší přínos dotázaná vidí u zbavování pocitu osamělosti, který je prý velice častý. Přínosná je samozřejmě i léčebná stránka felinoterapie, avšak dle felinoterapeutky je důležité brát v potaz hlavně psychickou stránku člověka.

6.2.5 STANDARDY KVALITY

Tabulka č. 14: Vyhodnocení kategorie otázek V.

Otázka	Odpověď
Jsou k dispozici v zařízení standardy kvality, ve kterých je zmíněno poskytování felinoterapie?	Zatím ne
Jak často se standardy aktualizují?	Nevím
Podílela jste se na tvorbě standardů?	Ne
Co musí být ve standardech zahrnuto?	Kvalita péče
Musí znát standard každý pracovník zařízení?	Měl by

Zdroj: Vlastní výzkum

Vyhodnocení tabulky č. 14: Z odpovědí felinoterapeutky mi vyplynulo, že tato oblast není doposud zpracována, avšak pouze v zařízení, ve kterém jsem výzkum realizovala. Dle mého názoru by poskytování felinoterapie mělo být zahrnuto i ve Standardech kvality poskytovaných služeb. Felinoterapeutka však uvádí, že kdyby byla oslovena o pomoc při aktualizaci standardů a zahrnutí felinoterapie do tohoto dokumentu, tak by byla ochotna pomoci, protože by to měl sestavit ten, kdo felinoterapii rozumí.

6.2.6 PŮSOBENÍ FELINOTERAPIE

Tabulka č. 15: Vyhodnocení kategorie otázek VI.

Otázka	Odpověď
Lze felinoterapii poskytovat všem klientům v domovech pro seniory?	Ne
Jsou nějaké kontraindikace k aplikaci felinoterapie?	Ano
Jaké obvyklé reakce vidíte u klientů při poskytování felinoterapie?	Zlepšení nálady, rozvinutí komunikace
Jaké psychické změny pozorujete po aplikaci dané terapie?	Zmírnění pocitu samoty

Zdroj: Vlastní výzkum

Vyhodnocení tabulky č. 15: Z odpovědí dotázané vyplývá, že felinoterapii nelze poskytnout všem klientům domova pro seniory. Felinoterapeutka uvádí tyto důvody: „...ne každý má kočku rád. A hlavně někdo na tom třeba není ani zdravotně moc dobře, no a to pak za ním s kočkou nemůžu lézt.“ Na otázku ohledně kontraindikací uvedla dotázaná možné alergie klientů na kočičí srst a nechuť ke spolupráci, avšak nestává se to často. Na třetí otázku odpověděla dotázaná, že jen co vejde do pokoje klienta, hned se rozzáří jako sluníčko a komunikuje, přitom s personálem domova pro seniory komunikuje jen minimálně. U čtvrté otázky dotázaná popisovala, že jí vždy zdravotní sestry povědí, jak se po aplikaci felinoterapie zlepšila psychika klienta, že ona sama tyto změny nemůže pozorovat a jedná se především o zmírnění pocitu samoty. U poslední otázky felinoterapeutka vypověděla, že nejčastěji rozhýbávají ruce například po zlomenině a prohřívají studené, nehybné prsty.

7 DISKUSE

Cílem mé bakalářské práce bylo zmapovat poskytování felinoterapie a její průběh v domovech pro seniory. Tato problematika je v zahraničí již známou a uznávanou formou zooterapie, avšak v České republice není felinoterapie zatím moc známá a využívána. V registru poskytovatelů sociálních služeb jsem si vyhledala všechny domovy pro seniory v Jihočeském kraji, je jich 37. Od 10 z těchto 37 domovů pro seniory se mi nedostala žádná odpověď, 16 uvedlo, že felinoterapii nezahrnuli do svých aktivit a pouze jedno zařízení přišlo s kladnou odpovědí, tedy že u nich poskytují svým klientům felinoterapii.

HVO 1 zněla: Jakým způsobem se aplikuje felinoterapie v domovech pro seniory? Odpověď na tuto otázku jsem získávala jak od klientů domova pro seniory, tak od felinoterapeutky, která v tomto zařízení působí. Seniorů jsem se ptala, jak terapie s kočkou probíhá a jak dlouho trvá. Skrze rozhovory jsem zjistila, že felinoterapie v domově pro seniory probíhá individuálně i skupinově, kdy felinoterapeutka buďto vede přednášku s kočkou a poté ve skupině pracuje na zlepšení psychického i fyzického stavu klientů, anebo dochází přímo individuálně za klienty na jejich pokoje. Přičemž dochází pomocí kočky k prohřívání rukou či procvičování zápěstí česáním srsti. Toto uvádí i Klech (2014, str. 492 – 493): „*Během návštěvních programů kočky seniorům často prohřívají ruce, dotyk se srstí přináší hmatové stimuly a příjemné prožitky. Přítomná zvířata evokují u seniorů vzpomínky na vlastní zvířata, která museli opustit, či zemřela stárím, a jak již bývá v lidské povaze, lidé raději vzpomínají na hezké a veselé zážitky než na ty smutné. Zvláště senioři těmito vzpomínkami navazují kontinuitu se svou minulostí a dochází ke stimulaci paměťových funkcí.*“ To, že senioři rádi vzpomínají, bylo zmíněno také v mém výzkumu. Během rozhovorů mi informanti sdělovali, kolik měli zvířat a jak žili a toto mi potvrdila i felinoterapeutka, která vypověděla, že při terapii s kočkou reagují klienti úplně stejně. Dále jsem se klientů ptala, jak dlouho felinoterapie probíhá, odpovídali poměrně rozdílně, ale shodli se, že se vždy jednalo o dopoledne. Toto mi sdělila i felinoterapeutka, která mi vysvětlila proč je tomu tak. Jde o nejvhodnější dobu pro terapeutickou kočku a zároveň i pro klienty. V odborné literatuře jsem nenašla zmínku o vhodné době pro aplikaci felinoterapie. Zjišťovala jsem také personální zajištění, tzn. kdo s personálu domova pro seniory je účasten felinoterapie. Felinoterapeutka uvedla, že vždy nejdříve komunikuje se sociální pracovnící a poté už

spolupracuje se zdravotními sestrami, které jsou jí nápomocny. Daniela Hypšová (NCHK, 2009) uvádí, že felinoterapeutického procesu se účastní dobrovolník, tedy chovatel či majitel zvířete a dále kočka pracující v Návštěvní službě. Bohumír Mahelka (2007, str. 264) uvádí, že dalšími účastníky mohou být zaměstnanci, dobrovolníci či příbuzní.

DVO 1 zněla: Jak felinoterapeutka hodnotí přínos felinoterapie v domově pro seniory? Největší přínos vidí dotázaná právě v odbourávání pocitu osamělosti i zlepšení kondice. S tímto já souhlasím, problém pocitu samoty klienti v domovech pro seniory zažívají velice často. Tento fakt jsem měla šanci zjistit při vykonávaných praxích na této fakultě. Dle mého názoru, by bylo vhodné propojit felinoterapii nějakým způsobem s rodinou klientů, samozřejmě nastává problém, když klient žádnou rodinu nemá, avšak zde bych využila skupinové formy terapie, kde mohou účastníci prohlubovat či navazovat nové přátelské vztahy v domově pro seniory.

DVO 2 byla zaměřená na dokumentaci a to na Standardy kvality poskytovaných služeb. „*Standardy kvality sociálních služeb jsou souborem kritérií, jejichž prostřednictvím je definována úroveň kvality poskytování sociálních služeb v oblasti personálního a provozního zabezpečení sociálních služeb a v oblasti vztahů mezi poskytovatelem a osobami.*“ (108/2006 Sb., § 99) Mým záměrem bylo zjistit, zda je v tomto dokumentu popsáno poskytování felinoterapie. Tato otázka byla směřována na felinoterapeutku a zjistila jsem, že felinoterapie ve standardech domova pro seniory popsána není. Dotázaná však uvedla, že pokud by byla oslovena zařízením, tak by ráda pomohla při zavedení felinoterapie do tohoto dokumentu.

DVO 3 mířila k zjištění informovanosti klientů domova pro seniory o poskytované felinoterapii. Zjistila jsem, že klienti nevědí co je pojem felinoterapie a často senioři ani neví, kdy se bude felinoterapie v domově pro seniory uskutečňovat. Zajímala jsem se také o to, kdo o návštěvě felinoterapeutky klienty informuje. Dozvěděla jsem se, že se o to starají sociální pracovnice spolu se zdravotními sestrami. A protože z výsledků bylo zjištěno, že klienti nemají v domově pro seniory informace o felinoterapii, rozhodla jsem se zrealizovat informační nástěnku o felinoterapii, která bude umístěna v domově pro seniory. Tuto nástěnku můžete nalézt v příloze. Jedná se o výstup mé bakalářské práce. Obsahuje informační leták, který je určen seniorům, tudíž jsem ho zvolila tak, aby byl srozumitelný, to znamená jednoduše napsaný. Popsány jsou základní informace o felinoterapii a tato nástěnka je doplněna o fotografie, které slouží lepšímu znázornění

felinoterapie. V praxi jsem se již setkala s tím, že se novým klientům domova pro seniory vytváří tzv. „obrázková smlouva“, kde je vše znázorněno pomocí fotografií a obrázků, které slouží k pochopení obsahu smlouvy o poskytnuté sociální službě. Usoudila jsem tedy, že je vhodné umístit fotografie i na informační nástěnku, aby senioři lépe rozuměli obsahu.

ZÁVĚR

Má bakalářská práce byla zaměřená na felinoterapii v domovech pro seniory. Tato práce byla koncipovaná teoreticko-empiricky. V teoretické části jsem popisovala nejdříve zooterapii a až poté jsem přešla přímo k felinoterapii. V této kapitole jsem se nejdříve zabývala felinoterapií obecně, dále jejím uplatněním v ČR, výběrem vhodné terapeutické kočky. Také jsem popsala techniky a využívané pomůcky pro toto odvětví zooterapie. Dále mě také zajímalo financování a v neposlední řadě také kontraindikace felinoterapie. Protože jsem se zajímala o felinoterapii v domovech pro seniory, popsala jsem také tento druh zařízení sociálních služeb. Zde jsem se zabývala i náplní práce sociálního pracovníka.

Po zjištění všech potřebných teoretických poznatků jsem realizovala výzkumné šetření, které probíhalo s klienty domova pro seniory a felinoterapeutkou. Jako hlavní cíl jsem si nastavila zmapování poskytování felinoterapie v domovech pro seniory. Získala jsem od klientů i od felinoterapeutky důležité informace, které bych ráda dále zužitkovala. Dle mého názoru je felinoterapie novou cestou ke zlepšení kvality poskytovaných služeb nejen v domovech pro seniory.

Myslím si, že si toto téma zaslouží hlubší a rozsáhlejší bádání, které mi bohužel limit bakalářské práce neumožňuje. Ráda bych ještě zpracovala práci, která by se zabývala zapojením rodiny do této problematiky a také zpracováním přehledné a aktuální dokumentace či příručky, která by byla věnována pouze felinoterapii. Také bych se ráda zasadila o zvýšení povědomí veřejnosti o možnostech a využití felinoterapie. Bylo mi umožněno být účastna felinoterapeutického procesu a z vlastní zkušenosti vím, že tato metoda funguje a jsou viditelné pozitivní účinky.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

BANKS MR, BANKS WA. The effects of animal-assisted therapy on loneliness in an elderly population in long-term care facilities. *The journals of gerontology. Series A, Biological sciences and medical sciences*, 2002, str. 428 – 432.

ČELEDOVÁ, Libuše, Zdeněk KALVACH a Rostislav ČEVELA. *Úvod do gerontologie*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2016. ISBN 978-80-246-3404-3.

ČEVELA, Rostislav, Zdeněk KALVACH a Libuše ČELEDOVÁ. *Sociální gerontologie: úvod do problematiky*. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-3901-4.

Definition "Tiergestützter Therapie" [online]. In: ESAAT, 2017, [cit. dne 15. 3. 2018]. Dostupé z: <http://www.esaat.org/definition-tiergestuetzter-therapie/>

Domov pro seniory [online]. In: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2017, [cit. dne 10. 3. 2018]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/cs/18661>

ELICHOVÁ, Markéta. *Sociální práce: aktuální otázky*. Praha: Grada, 2017. ISBN 978-80-271-0080-4.

FISCHEROVÁ, Táňa. *Lydiiny dveře*. Praha: Občanské sdružení porozumění, 1994, 84 s. ISBN 80-238-1948-8

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-040-2.

HOLCZEROVÁ, Vladimíra a Dagmar DVOŘÁČKOVÁ. *Volnočasové aktivity pro seniory*. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4697-5.

HYPŠOVÁ, Daniela. *Felinoterapie*. In: VELEMÍNSKÝ, Miloš. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. České Budějovice: Dona, 2007. ISBN 978-80-7322-109-6.

CHERNIACK, E.P. a A.R. CHERNIACK. The Benefit of Pets and Animal-Assisted Therapy to the Health of Older Individuals. *Current Gerontology and Geriatrics Research*, 2014, [cit. dne 2. 3. 2018].

IAHAIO. 2013. White Paper: The IAHAIO Definitions for Animal Assisted Intervention and Animal Assisted Activity and Guidelines for Wellness of Animals Involved. [online] [cit. dne 15. 3. 2018]. Dostupné z: <http://www.iahaio.org/new/fileuploads/4163IAHAIO%20WHITE%20PAPER%20FINAL%20-%20NOV%2024-2014.pdf>

JANEČKOVÁ, Hana. *Sociální práce se starými lidmi*. In: MATOUŠEK, Oldřich, Pavla KODYMOVÁ a Jana KOLÁČKOVÁ, ed. *Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-002-X.

JEŽKOVÁ, Tereza. *FIV* [online]. In: *Nakažlivé nemoci*, 2017, [cit. dne 25. 2. 2018]. Dostupné z: <http://zverolekarka.com/fiv/>

KADLECOVÁ, Eva. *Jaká kočka je vhodná pro felinoterapii* [online]. In: *Felinoterapie*, 2017, [cit. dne 25. 2. 2018]. Dostupné z: <http://www.canisterapie.org/c-65-vyber-kocky.html>

KADLECOVÁ, Eva. *Jaká kočka je vhodná pro felinoterapii?* [online]. In: *Co je to felinoterapie*, 2015, [cit. dne 1. 3. 2018]. Dostupné z: <http://www.modrykocour.cz/kockocteni/zajimavosti/co-je-to-felinoterapie>

Klubové dokumenty [online]. In: *Nezávislý Chovatelský klub*, 2009, [cit. dne 1. 3. 2018]. Dostupné z: <http://www.nchk.estranky.cz/clanky/klubove-dokumenty/>

KOHOUTOVÁ, Pavla a Ivana GARDIÁNOVÁ. Využití koček v zooterapii. *Kontakt*, 2013, č. 3, str. 282 – 288.

KROUPOVÁ, Kateřina. *Slovník speciálněpedagogické terminologie: vybrané pojmy*. Praha: Grada, 2016. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-5264-8.

LACINOVÁ, Jiřina. *Historický vývoj zooterapie a její současný stav*. In: VELEMÍNSKÝ, Miloš. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. České Budějovice: Dona, 2007. ISBN 978-80-7322-109-6.

LEVICKÁ, Jana, MRÁZOVÁ Alžběta. *Vybrané kapitoly zo sociálno-zdravotnej problematiky*. Trnava: Mosty, 2003. ISBN 80-89074-71-5.

MALÍK HOLASOVÁ, Věra. *Kvalita v sociální práci a sociálních službách*. Praha: Grada, 2014. ISBN 978-80-247-4315-8.

MALÍKOVÁ, Eva. *Péče o seniory v pobytových sociálních [sic] zařízeních*. Praha: Grada, 2011. Sestra (Grada). ISBN 978-80-247-3148-3.

MATOUŠEK, Oldřich. *Slovník sociální práce*. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-549-0.

MATOUŠEK, Oldřich. *Sociální služby: legislativa, ekonomika, plánování, hodnocení*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-310-9.

MATOUŠEK, Oldřich, Pavla KODYMOVÁ a Jana KOLÁČKOVÁ, ed. *Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-002-X.

MLSOVÁ, Ludmila. *Děti i senioři češou při felinoterapii kočky a zapomínají na bolest* [online]. 2018, [cit. dne 25. 2. 2018]. Dostupné z: https://budejovice.idnes.cz/felinoterapie-miluse-condlova-dubne-kocky-ragdoll-kocka-p2x-/budejovice-zpravy.aspx?c=A180118_132309_budejovice-zpravy_khr

MLÝNKOVÁ, Jana. *Péče o staré občany: učebnice pro obor sociální činnost*. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3872-7.

MÜLLER, Oldřich. *Terapie ve speciální pedagogice*. 2., přeprac. vyd. Praha: Grada, 2014. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-4172-7.

NERANDŽIČ, Zoran. *Animoterapie, aneb, Jak nás zvířata léčí: praktický průvodce pro veřejnost, pedagogy i pracovníky zdravotnických zařízení a sociálních ústavů*. Praha: Albatros, 2006. Albatros Plus. ISBN 80-00-01809-8.

ODENDAAL, Johannes. *Zvířata a naše mentální zdraví: proč, co a jak*. Praha: Ve spolupráci s Českou zemědělskou univerzitou v Praze vydalo nakl. Brázda, 2007. ISBN 978-80-209-0356-3

PROSSER, L. a P. STAIGER. Older people's relationships with companion animals: a pilot study. *Nursing older people*, 2008, str. 29 – 32, [cit. dne 1. 3. 2018].

ŘÍHOVÁ, Marie. *Chov koček*. Praha: Grada, 2007. Průvodce chovatele (Grada). ISBN 978-80-247-1804-0.

Standardy kvality sociálních služeb [online]. In: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2009, [cit. dne 10. 3. 2018]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/cs/5963>

ŠPATENKOVÁ, Naděžda a Lucie SMÉKALOVÁ. *Edukace seniorů: geragogika a gerontodidaktika*. Praha: Grada, 2015. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-5446-8.

VERHOEF-VERHALLEN, Esther. *Kompletní encyklopedie koček: péče o kočku a přehled známých i méně známých plemen koček z celého světa*. 2. vyd. Praha: Rebo Productions, c1997. ISBN 80-7234-158-8.

Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, 2006. [online]. [cit. dne 17. 2. 2018]. In: Sbíрка zákonů České republiky. ISSN 1211-1244. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu>

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1: Pomůcky využívané při felinoterapii

Příloha č. 2: Informační nástěnka

Příloha č. 3: Leták použitý na informační nástěnce

Příloha č. 4: Informovaný souhlas o provedení rozhovoru

Příloha č. 5: Informovaný souhlas k pořízení fotografií

Příloha č. 6: Otázky k rozhovorům – záznamové archy pro položené rozhovory

PŘÍLOHY

Příloha č. 1: Pomůcky využívané při felinoterapii

Zdroj: Vlastní

Zdroj: Vlastní

Zdroj: Vlastní

Zdroj: Vlastní

Příloha č. 2: Informační nástěnka

Zdroj: Vlastní

FELINOTERAPIE

Využití léčebného působení kočky pro zlepšení nálady i zdraví

- Kočka přináší radost, zlepšuje psychiku, vyzařuje pozitivní energii a odbourává stres
- Pomáhá zlepšit jemnou motoriku a zmírňuje bolest při rehabilitaci
- Felinoterapie probíhá individuálně (kočička za Vámi přijde na pokoj) i ve skupině (dozvíte se důležité informace formou přednášky)
- Kočička za Vámi přijde a můžete si jí hladit, česat ji a přijít při tom na jiné myšlenky 😊

Požádat o návštěvu kočky můžete paní sociální pracovníci kdykoliv.

Příloha č. 4: Informovaný souhlas o provedení rozhovoru

INFORMOVANÝ SOUHLAS

FELINOTERAPIE V DOMOVECH PRO SENIORY

STUDENT

Tereza Marková

Katedra etiky, psychologie a sociální práce

Teologická fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích

VEDOUCÍ BP:

PhDr. Lenka Motlová

CÍL STUDIE

Cílem studie je zmapovat poskytování felinoterapie v domovech pro seniory.

S Vaším svolením bude proveden rozhovor s Vámi, který bude zaznamenán na diktafon. Pořízený záznam nebude sdílen nikým jiným než studentem a vedoucím bakalářské práce. Záznamy budou ihned po kompletaci studie vymazány. Úryvky z rozhovoru mohou být použity při prezentaci studie, ale tyto citace budou vždy anonymní. Vaše identita nebude rozpoznána, bude použit pseudonym.

Nemusíte odpovídat na žádné specifické otázky, pokud nebudete sám/sama chtít, a můžete také kdykoliv odstoupit od rozhovoru nebo studie.

SOUHLAS S VÝZKUMEM

Já .....

souhlasím s účastí ve výzkumné studii. Souhlasím se záznamem rozhovoru na diktafon. Rozumím, že mohu kdykoliv od rozhovoru nebo studie odstoupit a že citace rozhovoru budou použity anonymně, nebudu ve studii identifikována.

Podpis účastníka výzkumu:.....Datum:

Podpis studenta:.....Datum:

Příloha č. 5: Informovaný souhlas k pořízení fotografií

INFORMOVANÝ SOUHLAS

FELINOTERAPIE V DOMOVECH PRO SENIORY

STUDENT

Tereza Marková

Katedra etiky, psychologie a sociální práce

Teologická fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích

VEDOUCÍ BP:

PhDr. Lenka Motlová

CÍL STUDIE

Cílem studie je zmapovat poskytování felinoterapie v domovech pro seniory.

S Vaším svolením budou pořízeny fotografie, které budou zachyceny v bakalářské práci. Fotografie budou sloužit k lepšímu přiblížení tematiky mé práce.

SOUHLAS S VÝZKUMEM

Já .....

souhlasím s pořízením fotografií pro výzkumnou studii a tímto dávám svolení pro zveřejnění fotografií v bakalářské práci.

Podpis účastníka výzkumu:.....Datum:

Podpis studenta:.....Datum:

ZÁZNAMOVÝ ARCH PRO POLOŘÍZENÝ ROZHOVOR - SENIOŘI

Dobrý den paní/e X, moc vám děkuji za čas, který se mnou budete trávit. Jmenuji se Tereza Marková, studuji Sociální a charitativní práci na Teologické fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích a píši bakalářskou práci na téma Felinoterapie v domovech pro seniory, jinak řečeno práci s kočkami ve vašem domově. A právě vy mi můžete pomoci, abych získala správné informace.

Můžeme začít?

I. IDENTIFIKAČNÍ ÚDAJE

- 1) Pohlaví
- 2) Věk
- 3) Délka pobytu v zařízení
- 4) Povolání

II. INFORMOVANOST

- 1) Víte co je pojem felinoterapie?
- 2) Víte dopředu, kdy se felinoterapie bude uskutečňovat?
- 3) Můžete o felinoterapii někoho v tomto zařízení požádat?
- 4) Kdo vás o nastávající návštěvě terapeutky s kočkou informuje?
- 5) Můžete se někde v areálu domova informovat o felinoterapii? (nástěnka)

III. PŘÍNOS FELINOTERAPIE

- 1) Kdy poprvé jste vyzkoušel terapii pomocí zvířat?
- 2) Jaké zvíře vám bylo nejpříjemnější?
- 3) Měl jste doma někdy nějaké zvíře?
- 4) Když k vám přijde terapeutka s kočkou, máte radost?
- 5) Když jste poprvé měl podstoupit setkání s kočkou, jaký jste měl pocit?
- 6) Co na terapii říká rodina?

- 7) Jak na Vás terapie působí po psychické stránce, jaký z toho máte pocit, náladu,..?
- 8) Byla vám někdy terapie nepříjemná?

IV. PRŮBĚH FELINOTERAPIE

- 1) Jak dlouho terapie probíhá?
- 2) A jak terapie probíhá?
- 3) Vždy chodí na terapii pořád stejná kočka?
- 4) Vždy jste na terapii sám?
- 5) Nebo se provádí terapie i skupinově?

Děkuji Vám moc za rozhovor, moc jste mi pomohl/a. Upřímně moc děkuji.

ZÁZNAMOVÝ ARCH PRO POLOŘÍZENÝ ROZHOVOR- FELINOTERAPEUTKA

Dobrý den, jmenuji se Tereza Marková, studuji Sociální a charitativní práci na Teologické fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích a píším bakalářskou práci na téma Felinoterapie v domovech pro seniory. Nejprve bych Vám ráda poděkovala, za to, že mi věnujete svůj čas a že jste ochotna se mnou udělat rozhovor. Moc si toho vážím.

Cílem mého rozhovoru je, abych se dozvěděla informace, které jsou moc důležité pro aplikaci felinoterapie v praxi. Na základě rozhovoru se pokusím splnit cíl mé bakalářské práce. Hlavním cílem práce je, že bych ráda pochopila systém poskytování terapie s kočkami v sociálních zařízeních a také znala zpětnou vazbu od klientů, kteří se aktivně zapojují do felinoterapie.

Můžeme začít?

VII. FELINOTERAPIE V DOMOVĚ PRO SENIORY

- 7) Nejprve se zeptám, kdy jste se poprvé setkala s pojmem felinoterapie?
- 8) Od kdy aplikujete, nebo kolik let aplikujete terapii na klientech?
- 9) Kolik zaměstnanců se podílí na aplikaci terapie?
- 10) Kolik klientů využívá poskytování felinoterapie?
- 11) Jak často aplikujete felinoterapii v domovech pro seniory?
- 12) Je nutné terapii nějakým způsobem financovat?

VIII. VZDĚLÁNÍ A KURZY

- 3) Existují odborné kurzy, které je nutno podstoupit, než se stanete terapeutkou v tom to odvětví specifické léčby?
- 4) Jaké kritéria musí terapeutická kočka před vstupem do domova pro seniory splňovat?

IX. PRŮBĚH POSKYTOVÁNÍ

- 6) Je to terapie, která se aplikuje individuálně?
- 7) Lze tuto terapii aplikovat skupinově?
- 8) Je nějaká vhodná doba, kdy přes den terapii poskytovat?
- 9) Jaký druh kočky je vhodný k aplikaci?

10) Jaké pomůcky pro felinoterapii využíváte a proč?

X. PŘÍNOS FELINOTERAPIE

- 5) Co je podle vás hlavním cílem felinoterapie?
- 6) Jaký má význam právě u seniorů?
- 7) Co vás vede k tomu, abyste v terapii pokračovala?
- 8) Jak vy sama osobně vnímáte přínos felinoterapie u seniorů?

XI. STANDARDY KVALITY

- 6) Jsou k dispozici v zařízení standardy kvality, ve kterých je zmíněno poskytování felinoterapie?
- 7) Jak často se standardy aktualizují?
- 8) Podílela jste se na tvorbě standardů?
- 9) Co musí být ve standardech zahrnuto?
- 10) Musí znát standard každý pracovník sociálního zařízení?

XII. PŮSOBENÍ FELINOTERAPIE

- 6) Lze felinoterapii poskytovat všem klientům v domovech pro seniory?
- 7) Jsou nějaké kontraindikace k aplikaci felinoterapie?
- 8) Jaké obvyklé reakce vidíte u klientů při poskytování felinoterapie?
- 9) Jaké psychické změny pozorujete po aplikaci dané terapie?
- 10) Jak působí terapie na fyzickou stránku člověka?

Děkuji Vám moc za rozhovor, moc jste mi pomohl/a. Upřímně moc děkuji.

ABSTRAKT

MARKOVÁ, T. Felinoterapie v domovech pro seniory. České Budějovice 2018. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra etiky, psychologie a sociální práce. Vedoucí práce PhDr. Lenka Motlová

Klíčová slova: felinoterapie, zooterapie, senior, domov pro seniory, sociální pracovník

Ve své bakalářské práci se zabývám tématem felinoterapie v domovech pro seniory. V České republice je tento druh zooterapie málo známý, přestože ve světě je již hojně využíván. V první části bakalářské práce se věnuji popisu zooterapie, dále již přímo felinoterapií – jejím uplatněním v ČR, technikami a využívanými pomůckami, financováním. Také popisuji výběr vhodné terapeutické kočky a kontraindikace felinoterapie. Ve třetí kapitole se věnuji problematice stáří. Uvádím zde proč je felinoterapie vhodná právě pro seniory. Dále popisuji domov pro seniory a náplň práce sociálního pracovníka v tomto typu zařízení. Tato kapitola se také zabývá kvalitou poskytovaných služeb. Pro svůj výzkum jsem si zvolila kvalitativní typ s technikou polostrukturovaného rozhovoru. Cílem výzkumného šetření bylo zmapovat poskytování felinoterapie a její průběh v domovech pro seniory. Polořizené rozhovory jsem provedla s klienty domova pro seniory a také s felinoterapeutkou.

ABSTRACT

Animal Assisted Therapy with a Cat in Nursing Homes

Key words: felinotherapy, zootherapy, senior, nursing homes, social worker

In my bachelor thesis I deal with felinotherapy practiced in nursing homes. Even though felinotherapy is a widely used way of treatment around the globe, in the Czech Republic is felinotherapy still rather an unknown technique. The first part of the thesis is focused at zootherapy in general. Then I deal with the felinotherapy and its use in the Czech Republic - techniques, financing and aids. I also pay attention to the appropriate cat selection and felinotherapy contradictions. Third chapter is dedicated to the issue of aging. I am declaring, why the felinotherapy is suitable for seniors. I am describing nursing home and job duties of a social worker in such an establishment. The chapter contains an analysis of provided service quality as well. For my thesis I chose the qualitative research while using the semi-structured interviews with clients of nursing homes and with a felinotherapist and the aim of my research was to find out the use and results of felinotherapy at nursing homes in the Czech Republic.